

En rapport fra
Norges
Frivilligsentraler

Utgivelse
01/25

Frivilligsentralenes økonomi, drift og rolle som samskappingsaktør i norske lokalsamfunn

En undersøkelse hvor vi for andre år på rad ser nærmere på frivilligsentralenes drift, etter implementeringen av ny forskrift om tilskudd for frivilligsentraler.

frivilligsentral.no

Bakgrunn

Siden 2017 har Norges Frivilligsentraler (NFS) gjennomført årlige spørreundersøkelser for å samle data om frivilligsentralene i Norge sin drift. I 2022 vedtok Kultur- og likestillingsdepartementet ny forskrift om tilskudd til frivilligsentraler. Her skisseres formål og kriterier en frivilligsentral må innfri på for å motta tilskudd. Da forskriften trådte i kraft i 2023, utvidet NFS den årlige spørreundersøkelsen til å kartlegge de delene av driften ved sentralen som forskriften omtaler. Dette for å best mulig kunne bidra inn i evaluering og utvikling av forskriften, til det beste for frivilligsentralene og deres lokalsamfunn.

Årets spørreundersøkelse fortsetter fjorårets evaluering av hvordan forskriften har påvirket sentralenes drift. I tillegg ser årets undersøkelse nærmere på sentralenes tilbud i deres lokalsamfunn, for på sikt å kartlegge om forskriften fører til endringer i tilbudet ved sentralene.

Forskriften ble lansert sommeren 2022 og var gjeldende fom. 2023. [Selve forskriften finnes her](#).

Kartleggingsundersøkelsen er gjennomført av Norges Frivilligsentraler (NFS) våren/sommeren 2024, med ferdigstilt rapport i januar 2025.

Forord

Per oktober 2024 var det 534 frivilligsentraler i drift i Norge. Da spørreundersøkelsen gikk ut våren 2024 var det 523 sentraler i drift, hvorav 336 sentraler besvarte vår undersøkelse. Dette gav en svarprosent på 64,2 % i 2024, mot 65,4 % i 2023.

I undersøkelsen kartlegger vi ulike sider ved sentralenes organisering, økonomi, administrasjon, drift, samarbeid og aktivitetstilbud. De fleste spørsmålene er sett opp mot de ulike paragrafene i [forskrift om tilskudd til frivilligsentraler](#).

De siste årene har vi sett en positiv trend, med at stadig nye sentraler etableres i norske kommuner og lokalsamfunn. Siden forskriften ble vedtatt i 2022 har vi sett en 14 % økning i antall frivilligsentraler*. I denne undersøkelsen ser vi nærmere på deres drift, og deres bidrag til norske lokalsamfunn.

**I påvente av en ferdigstilt forskrift for tilskudd til frivilligsentraler, avventet mange etablering, noe som kan forklare den sterke veksten i antall sentraler siden 2022*

Antall sentraler	2022	2023	2024
	471	483	534

Ved noen spørsmål har vi differensiert på eierform og kommunestørrelse. Fordelingen er som følger:

Kommunalt eide sentraler	54%
Ideelt eide sentraler	46%

Små kommuner (færre enn 6 000 innbyggere)	39% (55% kommunale og 45% ideelle)
Mellomstore kommuner (mellom 6 000 og 19 999)	24% (63% kommunale og 37% ideelle)
Store kommuner (20 000 eller mer)	37% (46% kommunale og 54% ideelle)

Innhold

Bakgrunn	2
Forord	3
Innhold	4
Sammendrag	5
Positive trender	5
Negative trender	5
1. Bindeleddsfunksjon og samarbeid i frivillig sektor	7
Styrking av bindeleddsfunksjonen	8
Sentralene styrker frivillig sektor i sine lokalsamfunn	9
2. Samarbeid med kommunen	12
Et fåtall har utfordringer med at kommunen har ansvar for tilskudd	12
Kommunene involverer frivillig sektor på ulike måter	13
Én av fire sentraler opplever press fra kommunen	14
3. Økonomi / tilskudd	16
Få opplever utfordringer med å få tilskuddet gjennom kommunen	16
Flere sentraler følger krav om å ha rådgivende organ	17
Omtrent alle sentraler driver etter formålet og har egne fysiske lokaler	18
Omtrent alle sentraler har ett årsverk ved sentralen, og rundt en fjerdedel har mer	19
Frivilligsentralene sin lønnsutvikling henger litt etter offentlig sektor	21
Stor variasjon i sentralenes driftsinntekter	22
Færre sentraler får i år hele lokalfinansieringen av kommunen	23
De fleste frivilligsentraler forvalter lokalfinansieringen fra kommunen fritt	25
4. Frivillige og aktiviteter	26
Omtrent alle sentraler har egne frivillige og et aktivitetstilbud	26
Alle ideelle sentraler har et aktivitetstilbud	27
Stor variasjon i aktivitetstilbudet ved sentralene	27
Flere sentraler har et aktivitetstilbud rettet mot barn og unge	30
Liten tilbakegang i aktivitetstilbudet til marginale grupper i lokalsamfunnet	31
Frivilligsentralenes samarbeidspartnere i aktivitetstilbudet	31
Samarbeid og aktivitetstilbud innenfor satsingsområdet oppvekst	32
Samarbeid og aktivitetstilbud innenfor satsingsområdet inkludering og mangfold	33
Samarbeid og aktivitetstilbud innenfor satsingsområdet folkehelse	34

Sammendrag

En sammenstilling av dataene fra spørreundersøkelsen i 2023 og 2024 viser oss konturene av både positive og negative trender. Disse vil det være aktuelt å følge med på i videre undersøkelser, før vi kan konkludere med at dette er en utvikling som fortsetter over tid.

For å synliggjøre hvordan sentralene skaper møteplasser har vi i år gjennomført en utvidet undersøkelse, hvor vi også har kartlagt aktivitetstilbudet ved sentralene, hvilke målgrupper aktivitetene retter seg mot, og hvilke samarbeidspartnere frivilligsentralen jobber med om tilbudet ved sentralen. Bredden av samarbeidspartnere og aktivitetstilbud gir et tydelig og positivt bilde av hvor viktig sentralene er for hele lokalbefolkningen, og hvordan de binder sammen ulike samfunnsaktører.

Positive trender

Frivilligsentralene innfrir godt på å være et bindeledd i frivillig og kommunal sektor, en åpen møteplass for befolkningen, og en aktør som stimulerer til frivillig innsats. I tillegg til å rekruttere frivillige til egne aktiviteter, supplerer sentralene andre frivillige lag og organisasjoner med frivillige. Sentralene bidrar inn i samarbeidsprosjekter og aktiviteter med andre aktører i lokalsamfunnet, i tillegg til å gi bistand i ulike former til frivillige lag i kommunen.

En positiv fremgang fra ifjor tilsier at omtrent alle sentraler innfrir på forskriftens krav om å;

- drive virksomhet i samsvar med formålet; stimulere til frivillig innsats, være åpne møteplasser for befolkningen og være et bindeledd mellom kommunen og frivillig sektor (99%)
- ha et rådgivende organ der frivilligheten er representert (96%)
- ha tilgang på fysiske lokaler (98%)
- ha minst ett årsverk, som hovedregel én person i 100 prosent stilling (95%)

Negative trender

Sammenlignet med ifjor får færre sentraler hele lokalfinansieringen av kommunen i år, samtidig som en del sentraler opplever press fra kommunen, om å iverksette eller koordinere spesifikke tiltak eller aktiviteter. De siste seks årene har vi sett en utvikling hvor flere frivilligsentraler opplever slikt press fra kommunen. Fra 2019 til 2022 lå andelen som opplevde press på rundt 1 av 5 sentraler. Siden da har denne andelen steget til 1 av 4.

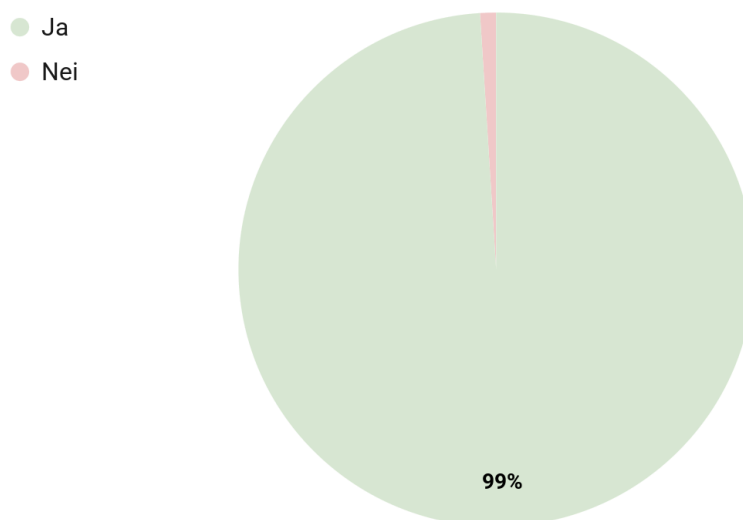
Godt samarbeid, og åpen dialog mellom kommunen og frivillig sektor, er et viktig utgangspunkt for å forebygge opplevelsen av press. Jf. § 3 i forskriften, skal kommunen involvere frivillig sektor når det gjelder opprettelse, nedleggelse og drift av frivilligsentraler. 7 av 10 sentraler opplever slik involvering gjennom dialog med frivillighetskoordinator, i åpne dialogmøter, eller i egne lukkede møter. At 3 av 10 ikke opplever slik involvering, og at omtrent like mange opplever press fra kommunen, vitner muligens om mangelfullt samarbeid og forventningsavklaring mellom partene. Det er ingen tydelig fasit på hvordan § 3 i forskriften skal ivaretas av kommunen, og det blir derfor viktig å følge med på hvilke former for involvering de ulike sentralene opplever i det videre, og se denne trenden i sammenheng med opplevd press for å gjennomføre spesifikke oppgaver ved sentralen.

1. Bindeleddsfunksjon og samarbeid i frivillig sektor

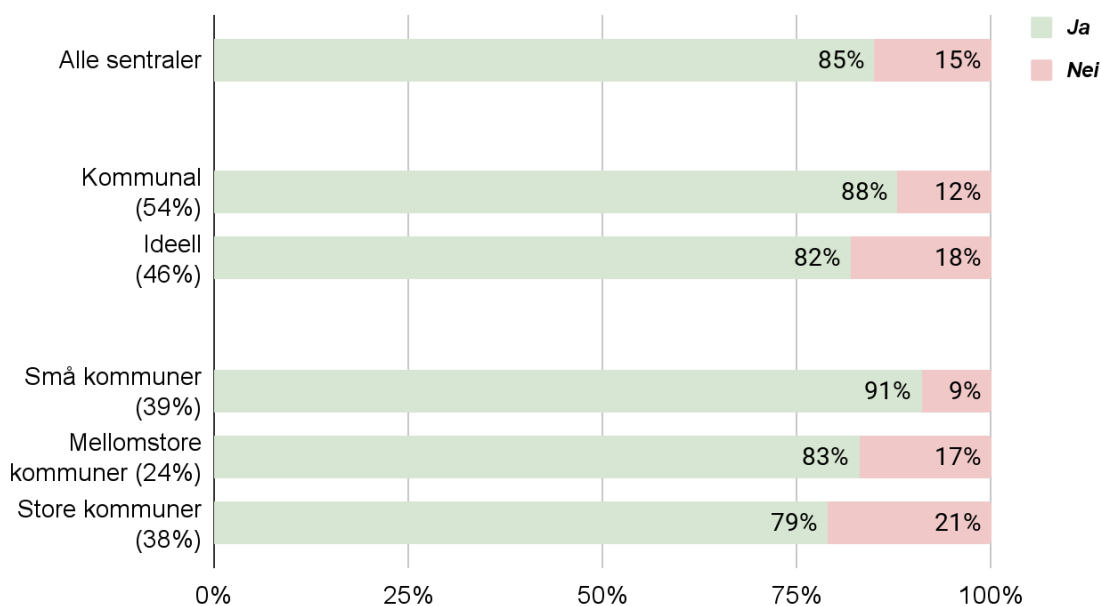
Formålsparagrafen i forskrift om tilskudd til frivilligsentraler, lyder slik: *Frivilligsentralene skal stimulere til frivillig innsats, være åpne møteplasser for befolkningen og være et bindeledd mellom kommunen og frivillig sektor.*

Undersøkelsen viser at nesten alle opplever denne beskrivelsen som treffende for deres drift, og at flere opplever seg som bindeledd mellom ulike sektorer i lokalsamfunnet i år.

1.1 Kjenner du igjen din frivilligsentral sitt formål i denne beskrivelsen?

1.2. Opplever du at sentralen din har en rolle som bindeledd mellom ulike sektorer i kommunen?

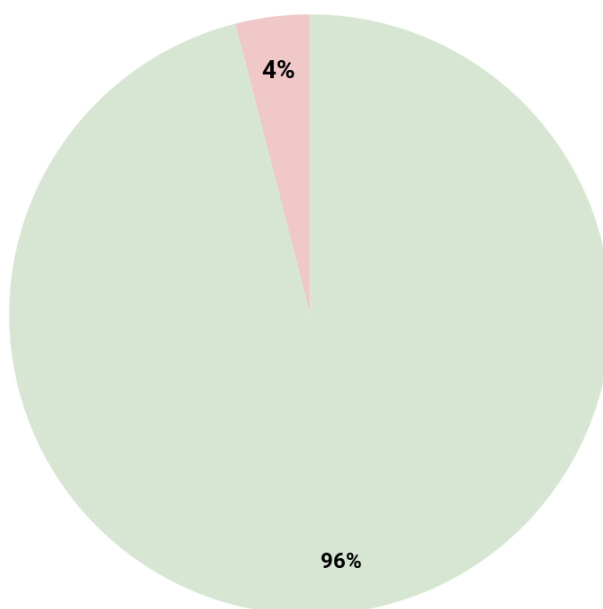

Styrking av bindeleddsfunksjonen

Å være bindeledd mellom kommunen og frivillig sektor er en viktig del av formålet i forskriften. Hele 85 % av frivilligsentralene opplever at de fyller denne rollen i sitt lokalsamfunn. Det er 4 % flere sentraler som opplever seg som et bindeledd mellom offentlig og frivillig sektor i år enn i fjor. Økningen er størst blant de ideelle frivilligsentralene, med 10 % flere som anser seg som bindeledd i år. Samtidig er dette en side av driften ved sentralen som omtrent alle frivilligsentralene ønsker å styrke seg på.

1.3. Ønsker du å styrke frivilligsentralens rolle som bindeledd mellom kommunen og frivillig sektor?

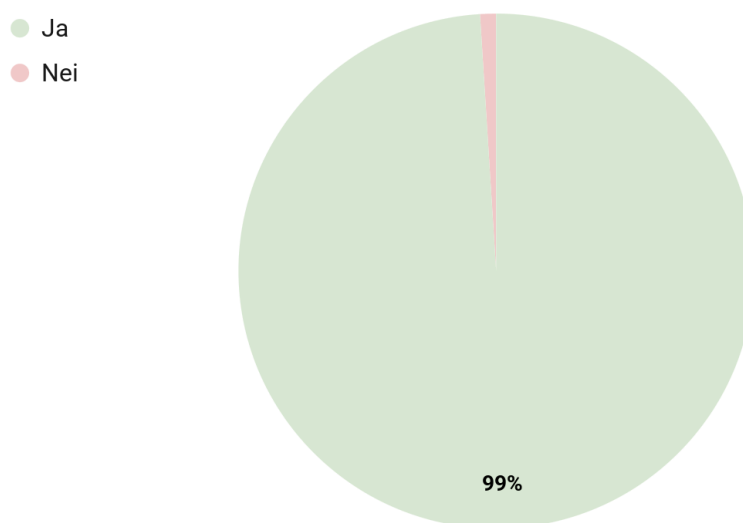
- ja
- nei

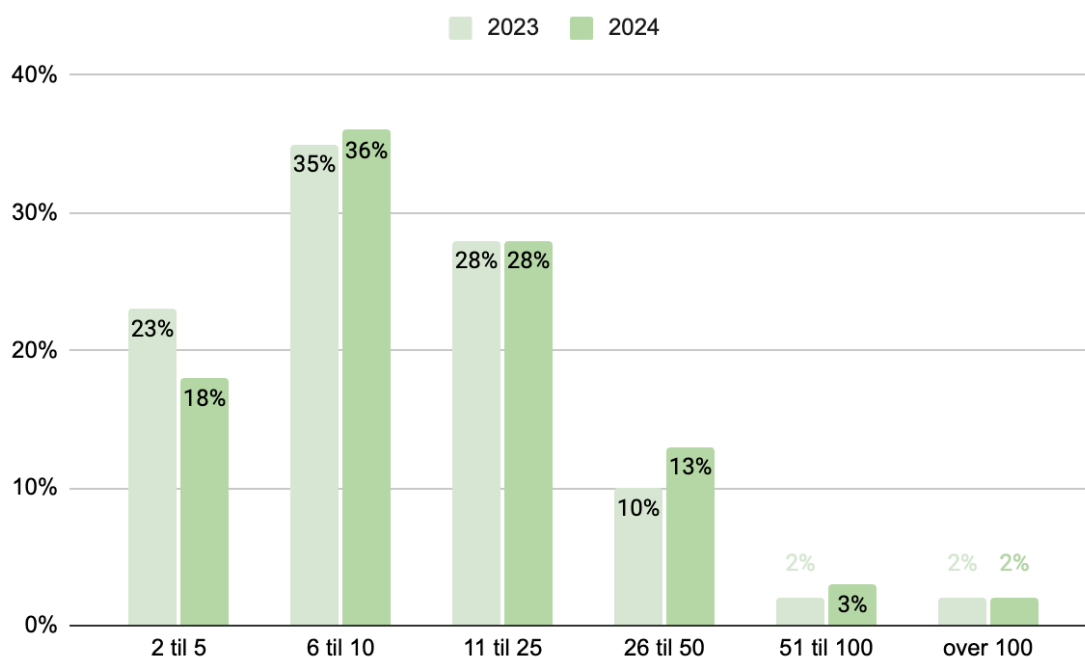
Sentralene styrker frivillig sektor i sine lokalsamfunn

Omtrent alle sentralene svarer at de samarbeider med og bistår frivillige lag og foreninger i sin kommune. Ni av ti sentraler bidrar inn i samarbeidsprosjekter, åtte av ti stiller lokalene sine til disposisjon, og 75 % samarbeider om å fasilitere for arrangementer. Antall samarbeidspartnere en frivilligsentral har i frivillig sektor, varierer fra et knippe til over 300. Gjennomsnittlig samarbeider sentralene med rundt 20 lag og foreninger i sitt lokalsamfunn. Ni av ti sentraler veileder frivillige videre til andre frivillige lag og organisasjoner i kommunen.

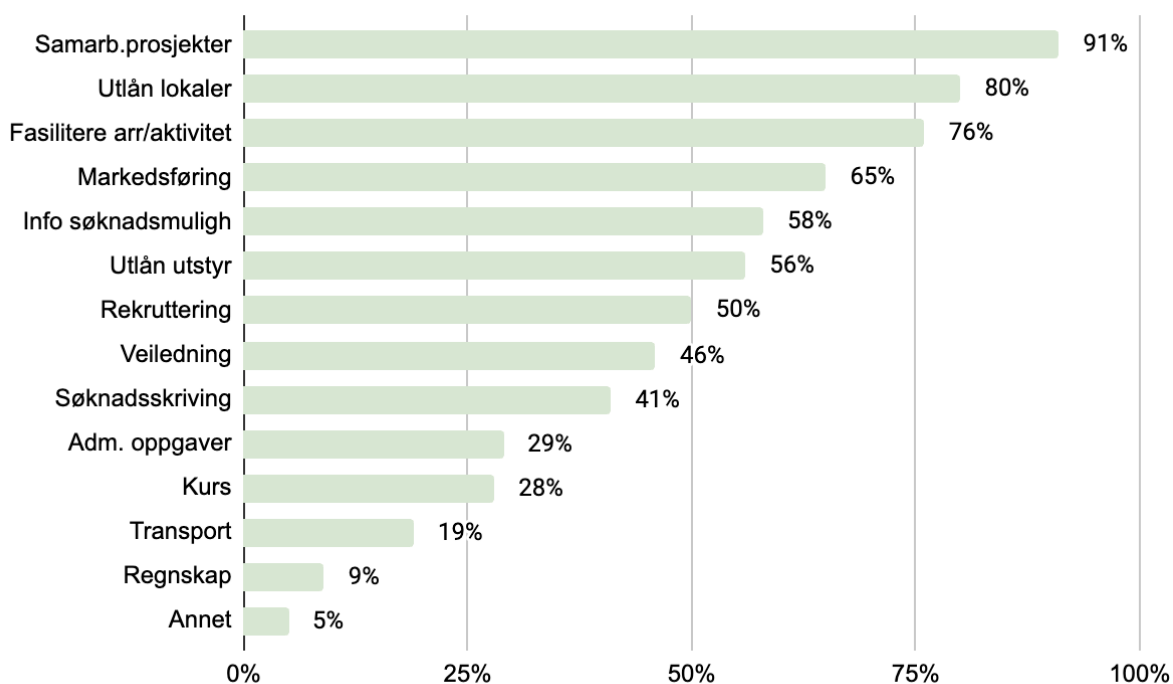
1.4. Samarbeider du med, eller bistår du frivillige lag og foreninger i din kommune?

1.4.1. Hvis ja, omtrent hvor mange lag og foreninger i løpet av et år? (2023/2024)

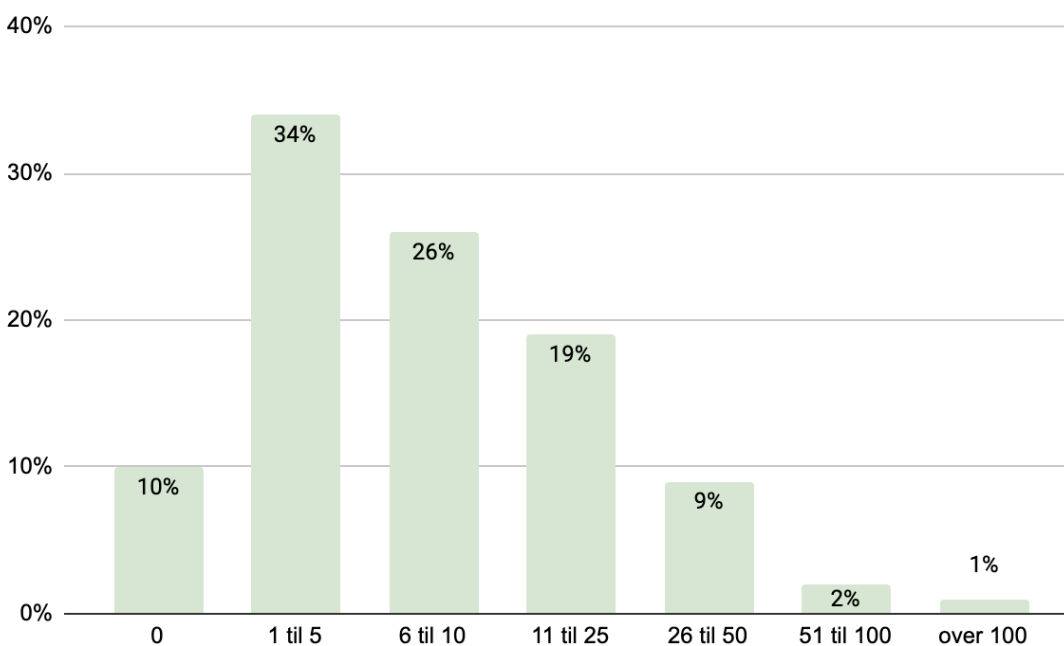

1.4.2. Hvis ja, hva slags type samarbeid/bistand gjør du for frivillige lag i din kommune?

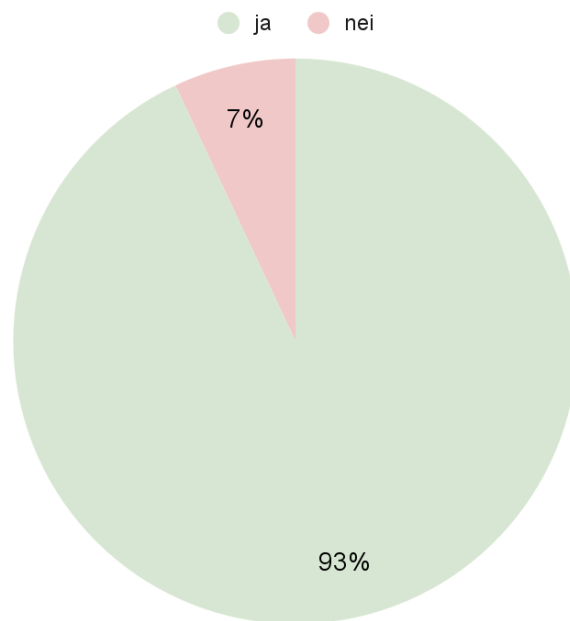

Ni av ti sentraler veileder frivillige til andre lag og organisasjoner, i snitt 13 frivillige per sentral, per år. Over ni av ti sentraler lar andre frivillige organisasjoner bruke deres lokaler.

1.5 Veileder du frivillige videre til andre lag og organisasjoner - i så fall, omtrent hvor mange frivillige i løpet av et år?

1.6 Tilgjengeliggjør din sentral sine lokaler til andre frivillige organisasjoner?

2. Samarbeid med kommunen

Et fåtall har utfordringer med at kommunen har ansvar for tilskudd

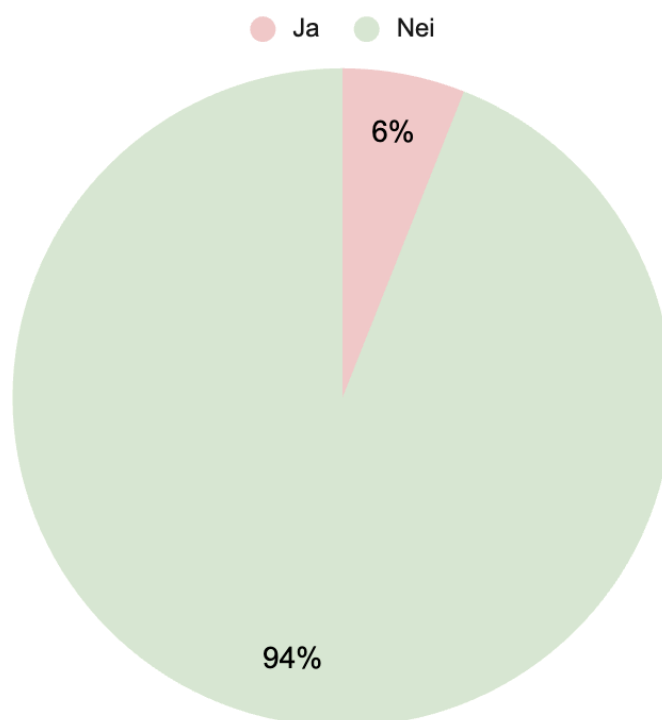
Forskriften gir kommunen ansvaret for å søke tilskudd til alle frivilligsentraler i sin kommune.

De aller fleste (94 %) opplever at dette ikke har medført noen utfordringer, mens et fåtall registrerer at de opplever utfordringer (6 %). Sammenlignet med fjorårets undersøkelse gir dette en marginal positiv fremgang, da tallene i 2023 var henholdsvis 92 % med positiv erfaring, mot 8 % med utfordringer.

På spørsmål om hva utfordringene gikk ut på, svarte omtrent halvparten at det i hovedsak handlet om at de søkte midlene selv. Dette hadde de mulighet til da de var kommunale sentraler, og oppgaven med å søke midlene var delegert til dem fra kommuneadministrasjonen. De opplevde ikke dette nødvendigvis som en utfordring.

Den andre halvdel skildret derimot en strevsom prosess hvor de stadig måtte purre og minne kommunen om søknadsfristen. Noen få opplevde at kommunen hadde konkludert med at sentralen ikke møtte kravene, uten å gi sentralen mulighet til å gjøre, eller dokumentere, nødvendige endringer for å kunne få kvalifisere innen fristen. Disse skildringene kan sees i sammenheng med besvarelsene på neste side, om hvor vidt kommunen involverer frivillig sektor når det kommer til opprettelse, drift og nedleggelse av frivilligsentraler.

2.1. *Opplever du utfordringer med at kommunen skal søke på vegne av sentralen(e) i kommunen?*

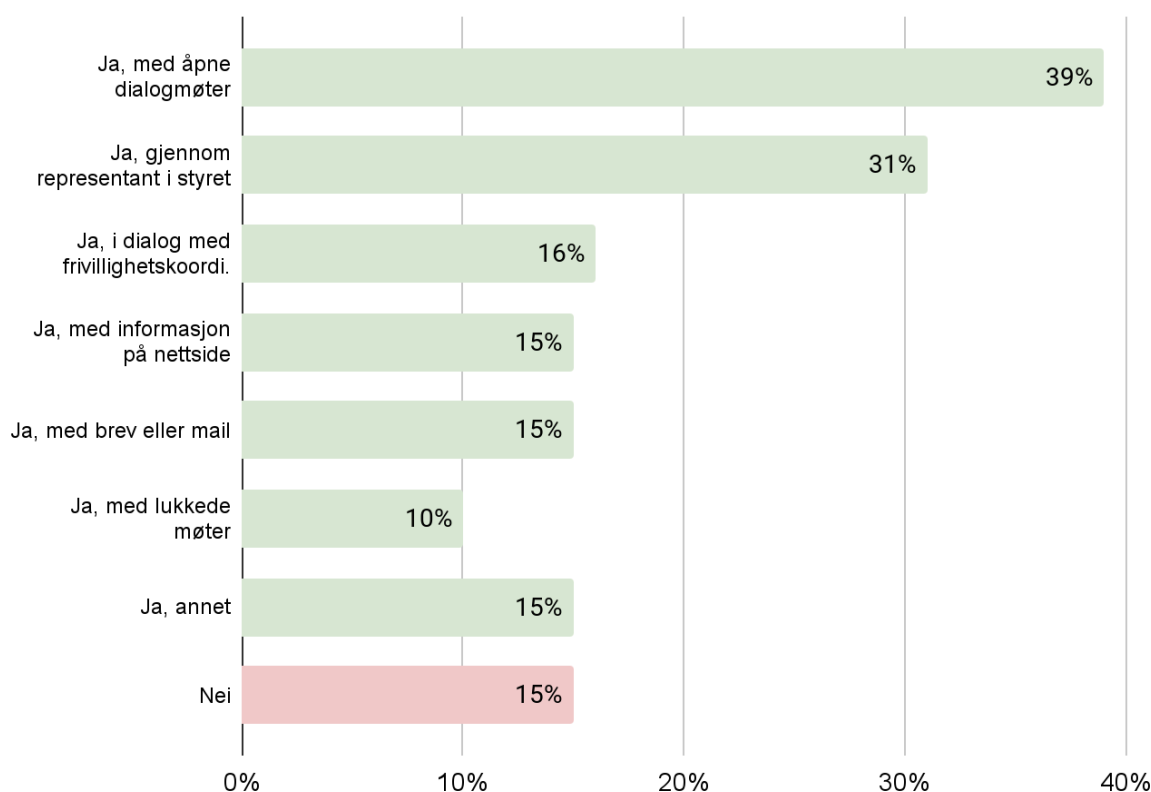

Kommunene involverer frivillig sektor på ulike måter

Forskriften sier også at kommunen skal involvere frivillig sektor når det gjelder opprettelse, nedleggelse og drift av frivilligsentraler.

85 % av sentralene opplever at kommunen gjør dette. De vanligste metodene for involvering er åpne dialogmøter og gjennom styrerepresentant i frivilligsentralen.

2.2 Involverer kommunen frivillig sektor når det gjelder opprettelse, nedleggelse og drift av sentralen slik §3 tilsier?

Blant sentralene (15 %) som har svart at kommunen *ikke* involverer frivillig sektor når det gjelder nedleggelse, opprettelse og drift av frivilligsentralen, jf. §3 i forskriften, er begrunnelsen for svaret deres varierende. Noen opplever det urelevant, da de ikke kjenner til opprettelse/nedleggelsesprosesser, og svarer dermed negativt. Andre opplever at frivillig sektor ikke er nevneverdig involvert i driften av frivilligsentralen, eller opplever at kommunen gjør beslutninger som påvirker sentralen, uten å involvere sentralen selv eller øvrig frivillig sektor. Spørsmålet omhandler både involvering i *drift*, *nedleggelse* og *opprettelse* av en frivilligsentral, og tilbakemeldingene gikk i stor grad på at sentralen ikke opplevde involvering på ett til to av disse punktene.

Mangelfull involvering av frivillig sektor er jevnt fordelt på kommunale og ideelle sentraler, og i små, mellomstore og store kommuner.

Kravet i forskriften om at kommunen skal involvere frivillig sektor er en ny praksis, og det går ikke tydelig frem hvordan dette skal tolkes lokalt, noe vår undersøkelse også viser tydelige tegn på.

Én av fire sentraler opplever press fra kommunen

De siste par årene melder en høyere andel frivilligsentraler fra om økt press fra kommunen, for å utføre visse oppgaver. Sentralene sier at presset oftest går på å opprette *spesifikke* velferdstilbud ved sentralen, eller at de må bidra med frivillige inn i helse- og omsorgssektoren, til å løse driftsoppgaver som tradisjonelt ligger til *ansatte* i denne sektoren.

En sentral melder at dette kan være driftsoppgaver som å *“brette tøy og smøre brødsiver til beboere”*, andre melder at det går ut på å gjennomføre hjemmebesøk eller drive matutkjøring til hjemmeboende seniorer. Sistnevnte kan kreve mye frivillig innsats og en stor innsats å koordinere, og oppleves hos noen å være til hinder for øvrig aktivitetstilbud. Enten på grunn av at frivilligressursene er brukt opp, eller ved at det ikke er tid til å jobbe mot øvrige målgrupper.

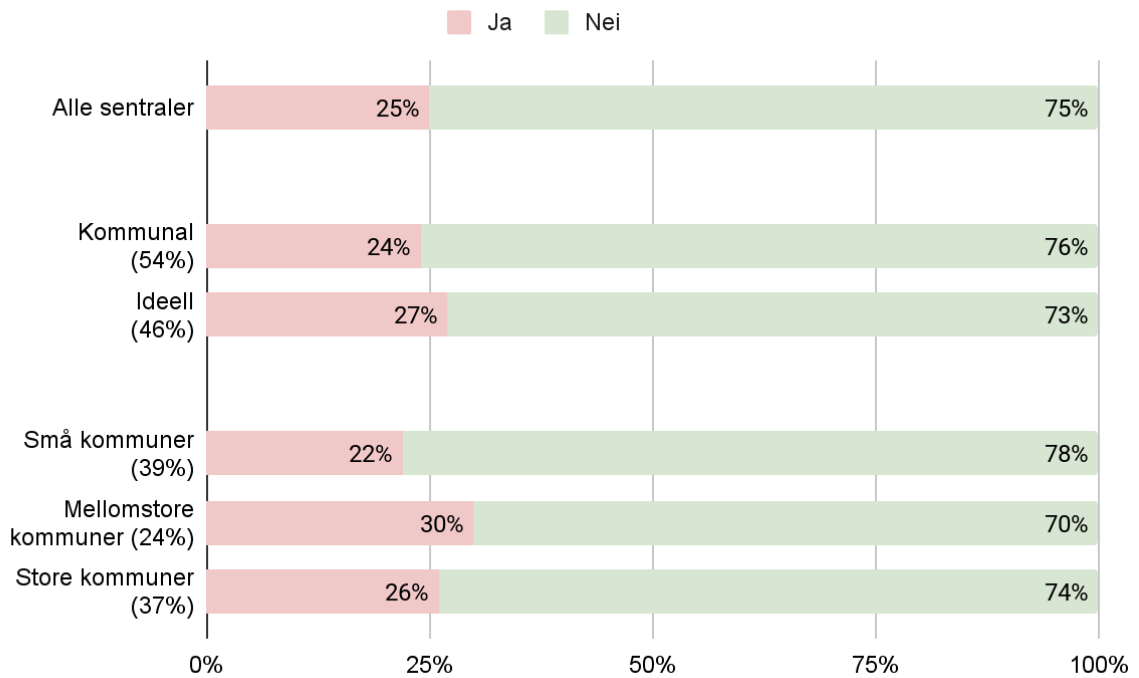
Andre igjen melder om et rapporteringsjag, og press til å legge opp drift etter kommunale planer og ønsker for frivilligheten, som sentralen ikke opplever seg inkludert i. Dette igjen går på akkord med opplevelsen av *frivillighet på frivillighetens premisser*.

En generell opplevelse blant sentralene som opplever press, er at den lokale finansieringen brukes som argument for å delegere oppgaver og ansvar til frivilligheten og frivilligsentralen, uten at det er en realistisk sammenheng mellom midlene som gis og forventningene som følger med. Eller at tiltak sentralen vil utvikle må godkjennes av kommuneadministrasjonen.

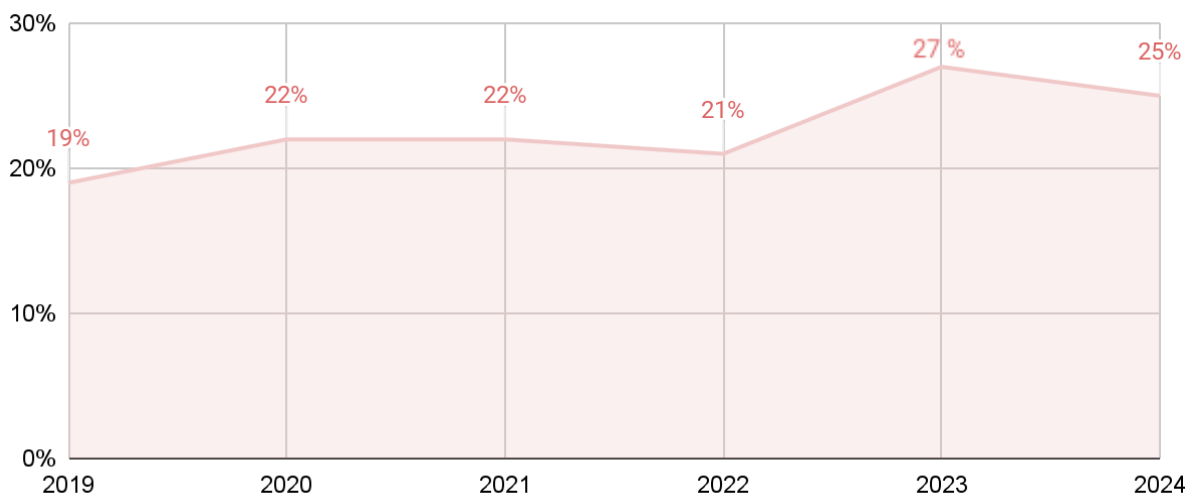
75 % av sentralene melder at de ikke opplever press fra kommunen. Dette kan en tolke til at 3 av 4 sentraler opplever seg involvert i samarbeidsprosesser om å utvikle tilbud i lokalsamfunnet, og at de får operere på frivillighetens premisser.

I modellen under punkt 2.3.1 på neste side ser vi at andelen som opplever press har økt litt de siste årene, fra nærmere 1 av 5 sentraler i 2019-2022, til 1 av 4 sentraler de siste to årene.

2.3 Føler du som daglig leder at kommunen utøver press for at sentralen skal gjøre visse oppgaver?

2.3.1 Andel som opplever press fra kommunen fra 2019 til 2024

3. Økonomi / tilskudd

Lotteri- og stiftelsestilsynet (Lottstift) forvalter tilskuddsordningen til frivilligsentralene i Norge, på vegne av Kultur- og likestillingsdepartementet. Kommunen skal søke om tilskudd på vegne av alle frivilligsentralene i kommunen, så fremt de driver i tråd med forskriftens krav til sentralen. Kommunen mottar tilskuddet fra Lottstift, og skal deretter overføre tilskuddet i sin helhet til frivilligsentralen(e). Tilskuddet skal fordeles likt mellom frivilligsentralene i kommunen.

Denne oppgavefordelingen ble innført da forskriften trådte i kraft i 2022, og hvordan sentralene opplever at dette fungerer, er derfor en del av vår årlige kartlegging. Samtidig er det viktig å kartlegge hvor vidt sentralene selv klarer å innfri kravene som stilles til dem for å kvalifisere for statstilskudd. I tillegg spør vi hvor vidt sentralene har egne vedtekter da NFS anser at dette bidrar til å sette gode rammer for drift og ansvarsfordeling.

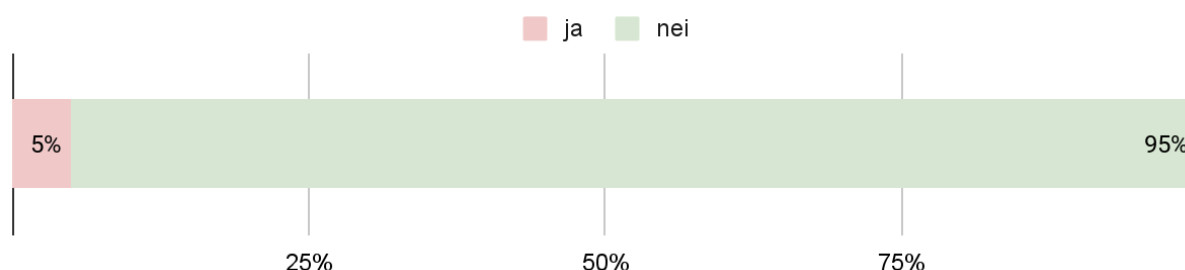
Få opplever utfordringer med å få tilskuddet gjennom kommunen

I 2023 svarte 4 % av sentralene at de opplevde utfordringer med å få hele eller deler av det øremerkede statstilskuddet fra kommunen. I år svarer 5 % at de opplevde utfordringer med å motta tilskuddet. Blant de kommunale sentralene svarer 4 % flere at de opplevde utfordringer, fra 2 % i 2023, til 6 % i år.

Utfordringene respondentene skildret var blant annet at utbetaling fra kommunen skjedde sent på året, og at ekstrabevilgning etter revidert budsjett i 2023 aldri kom til sentralen.

Utfordringene blant kommunale sentraler handlet i størst grad om at sentralen ikke forvaltet budsjettet i sin helhet, men ble tildelt en sum til drift og aktiviteter fra kommuneadministrasjonen. Dermed mottok ikke de nødvendigvis den totale summen av statstilskuddet, men driftsmidler, all den tid kommunen dekket utgifter til lønn og lokaler i sine budsjetter.

3.1 Statstilskudd er i 2024 kr 480 046. Har du utfordringer med å få hele eller deler av det øremerkede statstilskuddet fra kommunen?

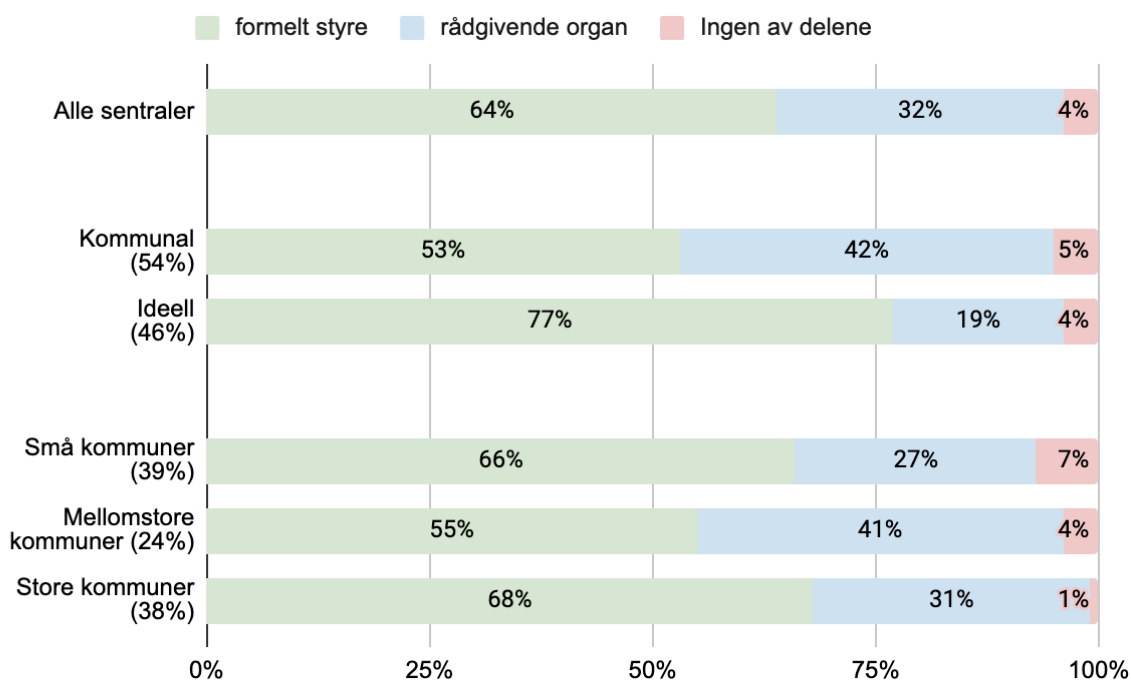
Flere sentraler følger krav om å ha rådgivende organ

Da forskriften trådte i kraft i 2022 var et av kravene til sentralene å ha et rådgivende organ som kunne bidra inn i driften til sentralen, hvor frivilligheten var representert. Flertallet av sentraler løser dette ved å ha et formelt styre (64 %), mens rundt en tredjedel (32%) har en annen form for rådgivende organ.

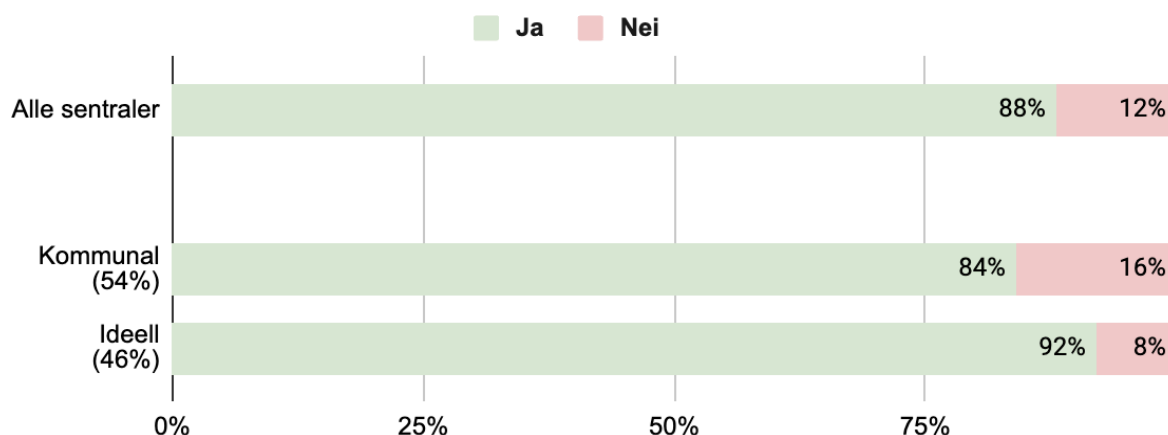
I 2023 var det 8 % av sentralene som svarte at de ikke hadde hverken et formelt styre eller et rådgivende organ. Dette tallet er nå halvert, og årets undersøkelse viser dermed en positiv fremgang, ved at kun 4 % av sentralene nå mangler et slikt organ.

Omtrent 9 av 10 svarer at de har egne vedtekter ved sentralen. En marginal fremgang på 2 % fra fjorårets svar. Samtidig svarte 16 % av sentralene i fjor at formålsparagrafen i forskriften hadde ført til endringer i deres vedtekter eller handlingsprogram. Dette kan vise at der det var nødvendig å gjøre endringer ble disse gjort innenfor det første året etter forskriften trådte i kraft.

3.2 Hva slags rådgivende organ har din sentral?

3.2.1 Har sentralen egne vedtekter?

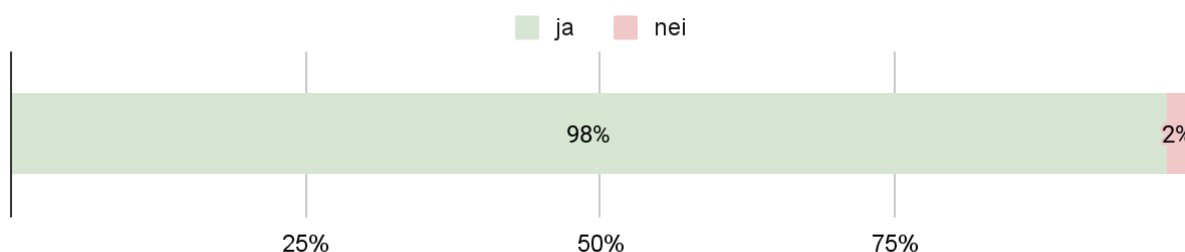

Omtrent alle sentraler driver etter formålet og har egne fysiske lokaler

I Kapittel 1 spurte vi om sentralene kjente sitt formål igjen i formålsparagrafen i forskriften. Et av kravene for å få statstilskudd er at sentralen driver i tråd med formålet; *Frivilligsentralene skal stimulere til frivillig innsats, være åpne møteplasser for befolkningen og være et bindeledd mellom kommunen og frivillig sektor, tilpasset lokale forutsetninger og behov.*

En viktig faktor i dette arbeidet skisserer også forskriften, ved at sentralen må ha tilgang på egne fysiske lokaler. I fjorårets undersøkelse kartla vi om den nye forskriften førte til endringer av sentralens lokaler, noe 20 % av sentralene svarte ja på. I år svarer 98 % av sentralene at de har tilgjengelige lokaler til sentralens drift, og 99 % svarte innledningsvis at de kjenner seg igjen i formålsparagrafen.

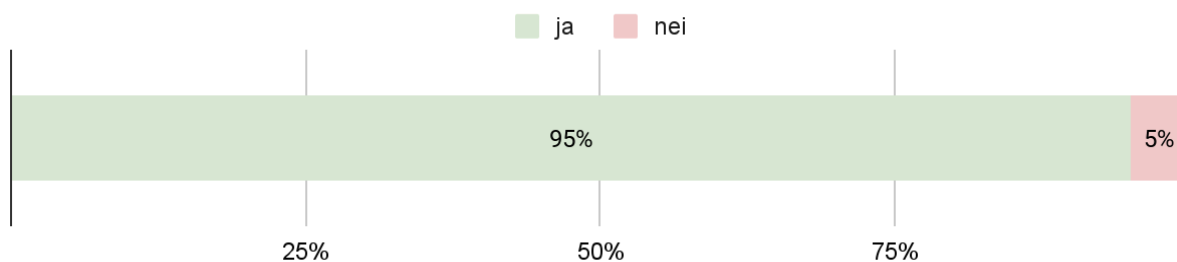
3.3. Har sentralen tilgang på fysiske lokaler?

Omtrent alle sentraler har ett årsverk ved sentralen, og rundt en fjerdedel har mer

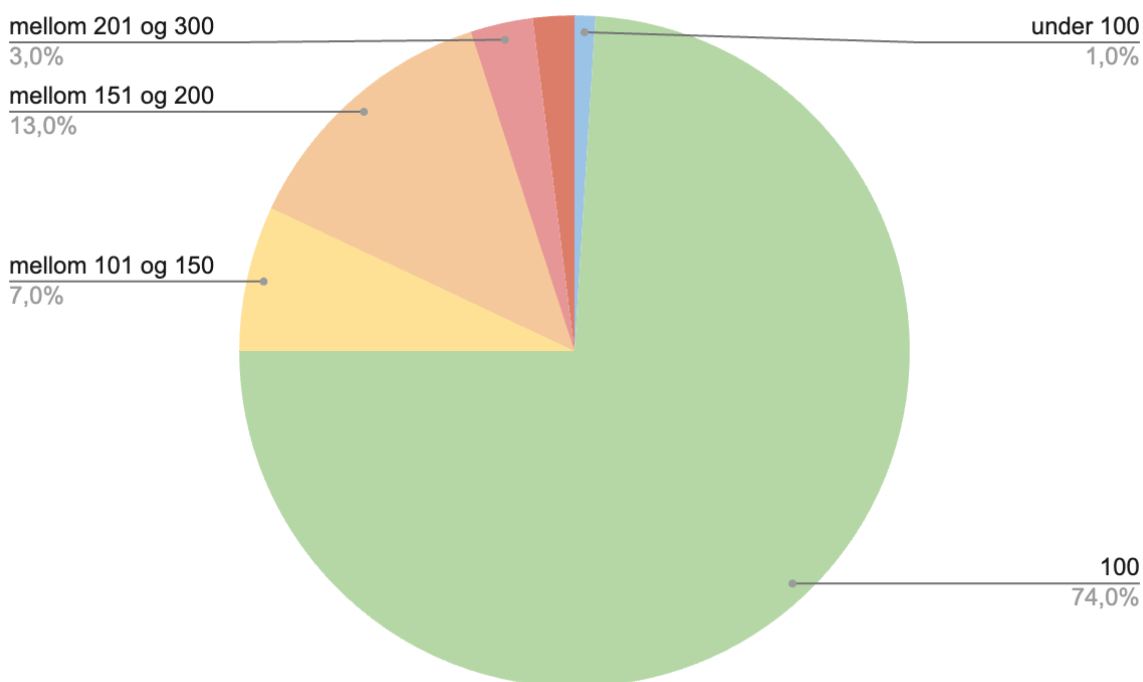
Forskriften krever at hver sentral skal ha ett årsverk, som hovedregel én person i 100 prosent stilling. Kun 1 % av sentralene sier de har *mindre* enn ett årsverk ved sentralen, mens 5 % melder at daglig leder ved sentralen ikke har en 100 % stilling.

3.4. Har daglig leder en 100% stilling?

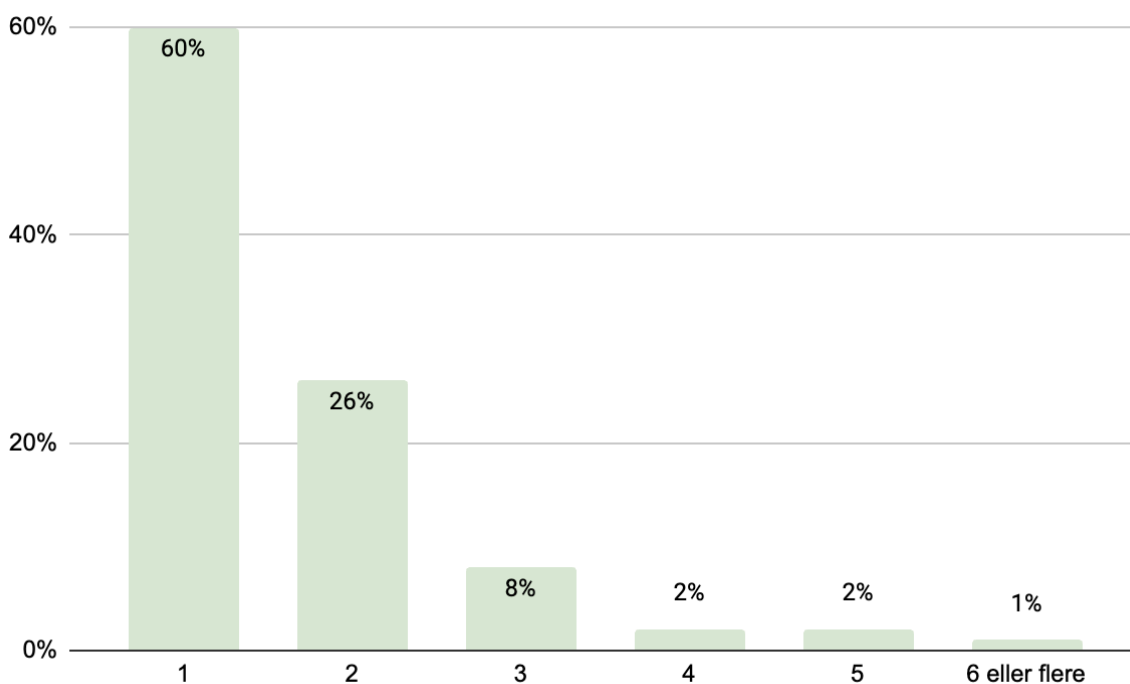

Omtrent 1 av 4 sentraler har mer enn ett årsverk (100 %) ved sentralen, og hovedvekten av disse har mellom halvannet og to årsverk, fordelt på to ansatte. 3 av 4 sentraler har kun ett årsverk ved sentralen. Rundt 1 av 10 sentraler har 3 eller flere ansatte.

3.5. Hvor mange prosent årsverk er det totalt ansatt i sentralen?

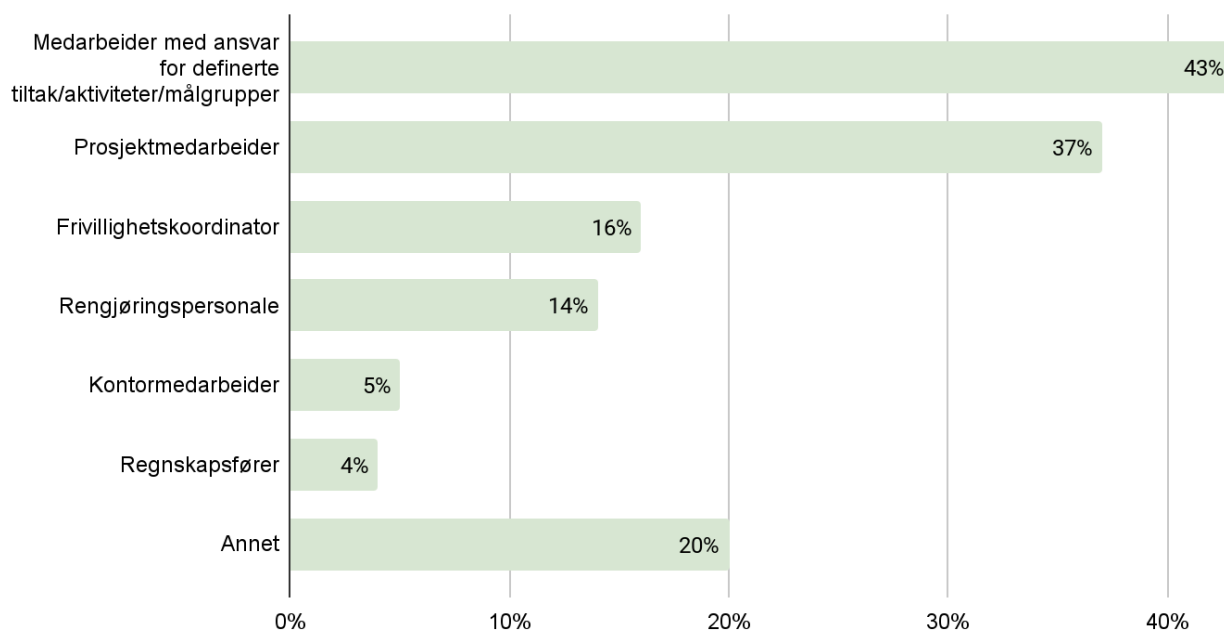

3.5.1 Hvor mange ansatte er årsverk(ene) fordelt på?

3.5.2 Ved flere ansatte, hvilke lønnede stillinger har dere i sentralen utenom daglig leder?

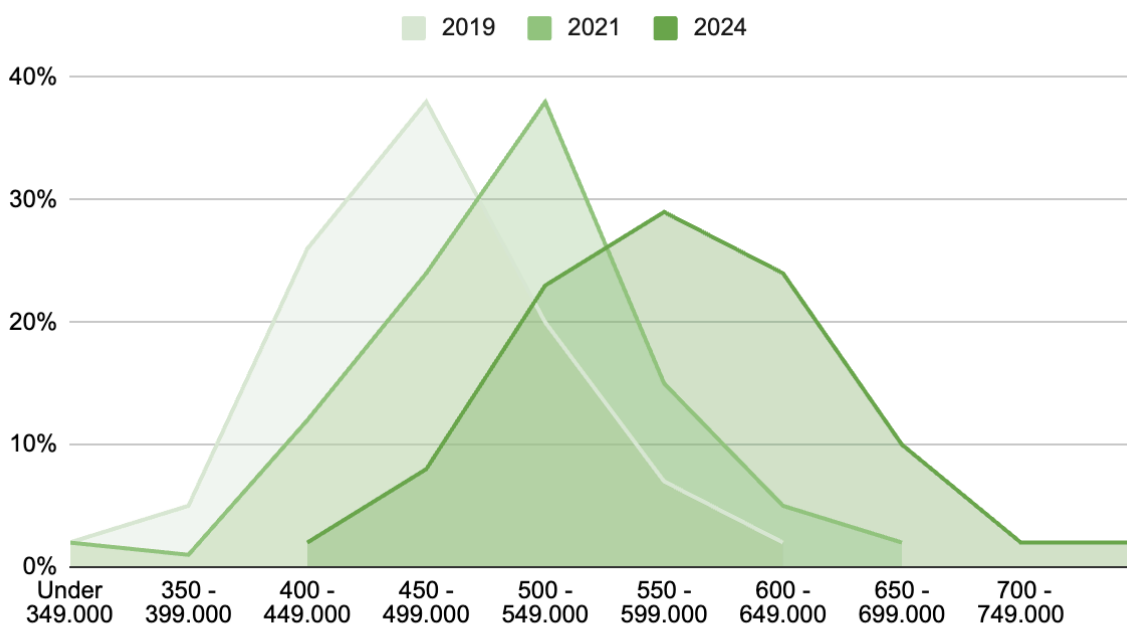
De vanligste stillingene er medarbeidere med spesifiserte ansvarsområder og prosjektmedarbeidere. Blant stillingene som inngår i "annet" fra listen under, oppgir sentralene en variasjon av svar. Noen har ansatte i varig tilrettelagt arbeid, andre har sommervikarer og ungdom i arbeidstrening i ulike perioder av året. Noen tituleres som *prosjektleder* eller *miljøarbeider* heller enn alternativene under.

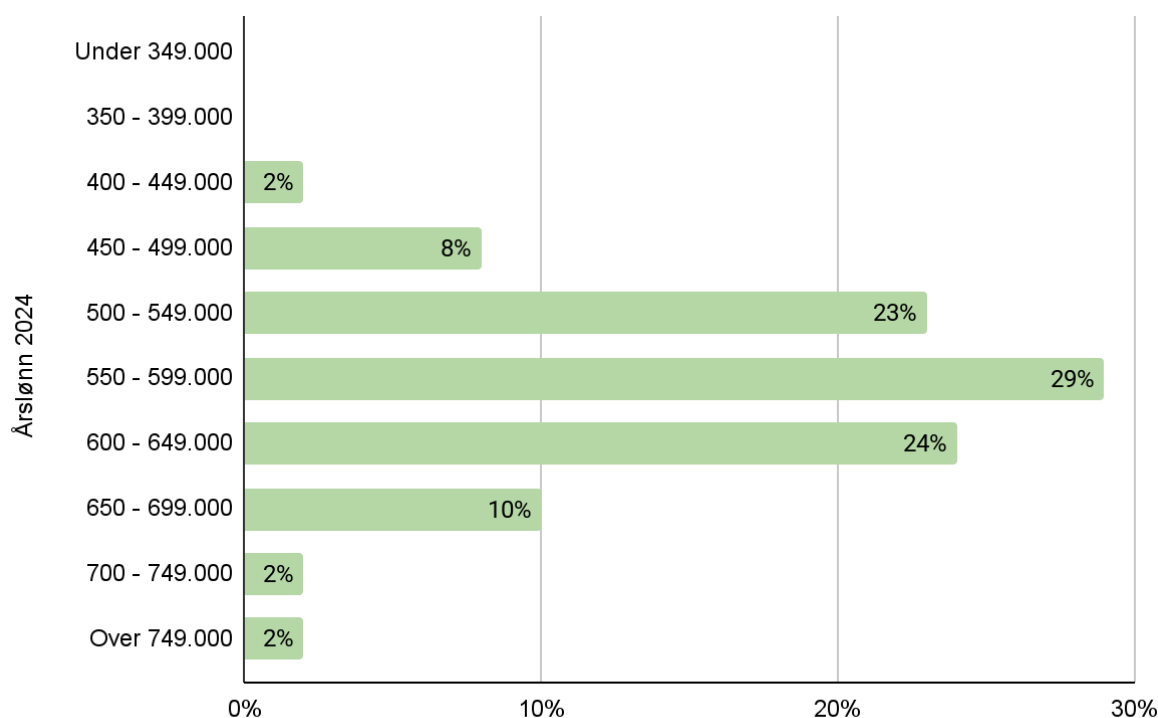
Frivilligsentralene sin lønnsutvikling henger litt etter offentlig sektor

Sist vi kartlagte lønnsnivået blant de daglige lederne var i 2021. Den gang svarte flertallet at de tjente mellom 500 000 og 550 000 kroner. I år er gjennomsnittsinntekten blant daglige ledere 581 270 kroner. Dette gir en svakere gjennomsnittlig lønnsvekst enn resultatene for de kommunale og statlige tariffoppgjørene de siste årene, samtidig som den er i tråd med den årlige økningen av statsbudsjettposten til frivilligsentralene.

3.6 Hva er årslønn (100%) til daglig leder?

3.6.1 Andel sentraler som svarer innenfor hvert av de følgende lønnstrinnene

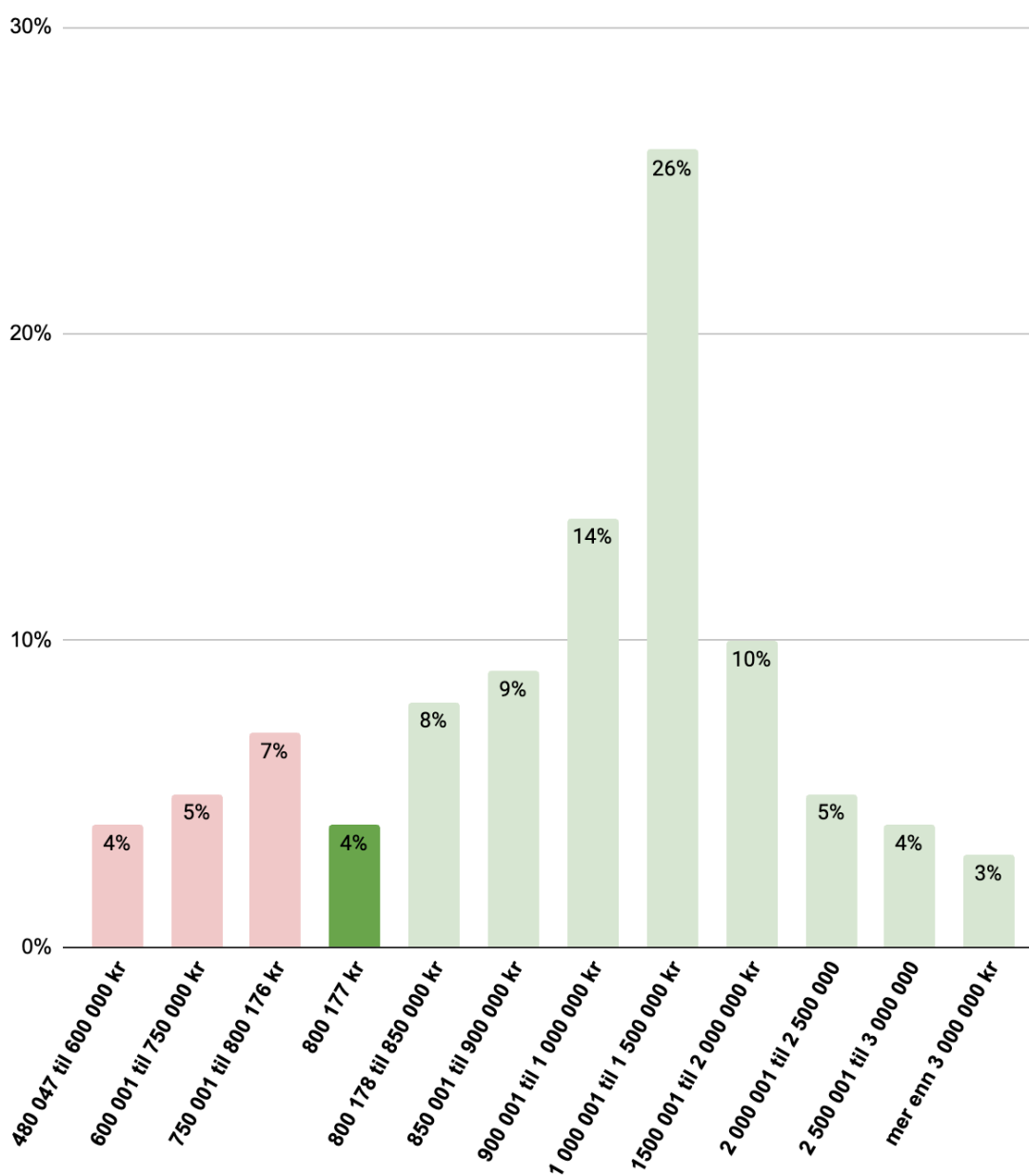

Stor variasjon i sentralenes driftsinntekter

Dersom en slår sammen statstilskuddet og den lokale finansieringen som forpliktes i tråd med forskriften, bør hver sentral ha minst 800 177 kr i driftsinntekter for 2024. Likevel svarer 16 % av sentralene at deres forventede driftsinntekter er under dette nivået. Rundt 1 av 3 sentraler har en budsjettramme fra 800 177 kr. til 1 000 000 kr.

3.7 Hva er dine forventede driftsinntekter for 2024? (totale inntekter)

800 177 kr = statstilskudd + 40 % lokal finansiering

Færre sentraler får i år hele lokalfinansieringen av kommunen

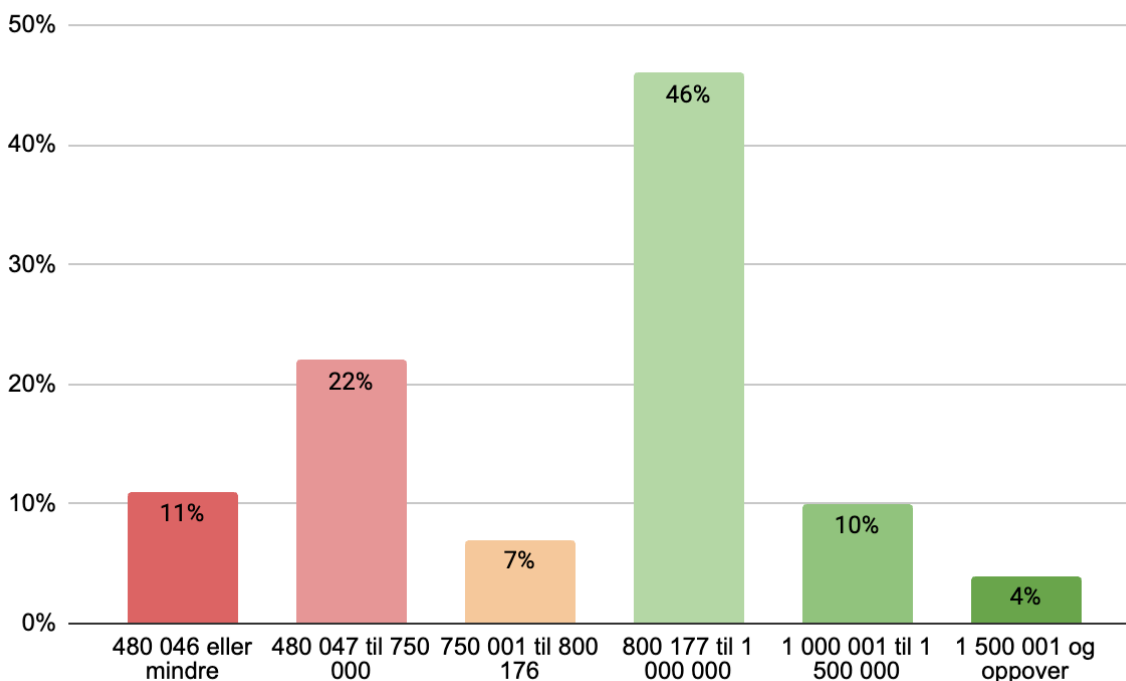
1 av 10 sentraler får i år *ingen* lokalfinansiering fra kommunen. I fjor var dette tallet 1 av 20, noe som gir en dobling blant sentraler som må sikre sin lokalfinansiering fra andre plasser enn kommunen.

3 av 10 sentraler får *noe* av lokalfinansieringen sin dekket, og 2 av 10 sentraler får akkurat 40 % lokal finansiering fra kommunen. 4 av 10 sentraler får *mer* enn 40 % i lokalfinansiering av kommunen.

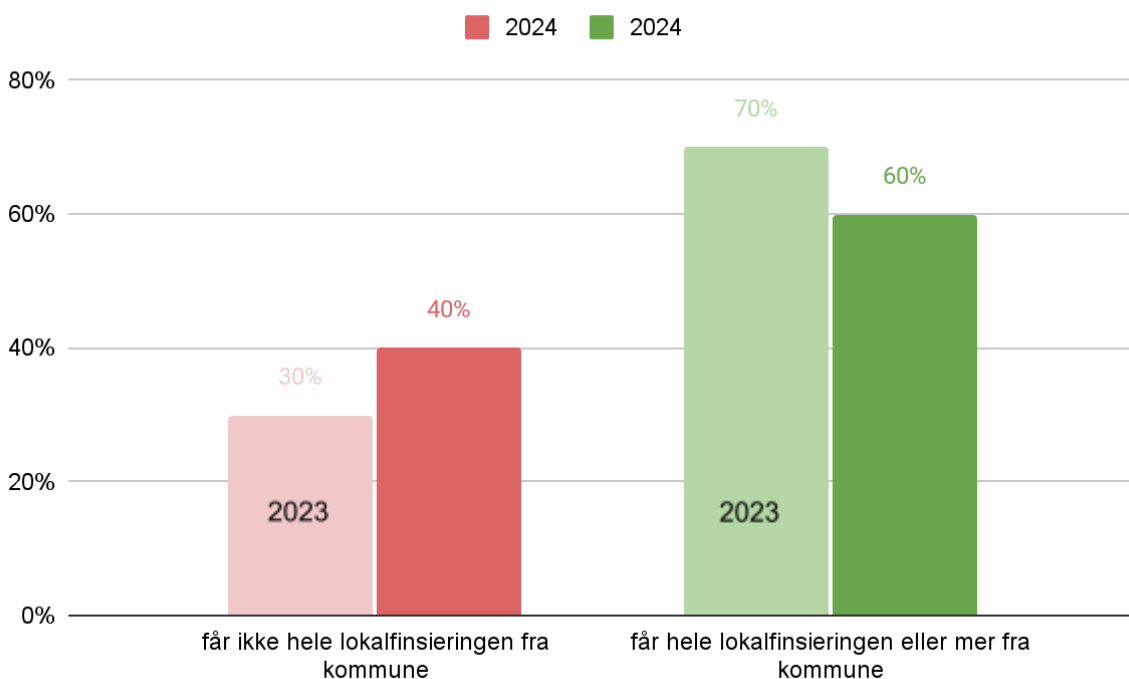
I modell 3.8.1 på neste side, som sammenstiller lokalfinansieringen fra kommunen i 2023 og 2024, kan vi se at det har vært en nedgang i antall sentraler som får hele lokalfinansieringen sin dekket av kommunen, fra 7 av 10 sentraler i fjor, til 6 av 10 sentraler i år.

4 av 10 sentraler må dermed skaffe lokalfinansiering fra andre kilder enn kommunen. På spørsmål om hvor de får andre midler fra (se modell 3.9 på neste side) svarer flertallet at disse kommer fra prosjektmidler. Dernext kommer inntekter fra salg og gaver, og tilskudd via medlemmer eller eierorganisasjon ol. Blant de som svarer *annet*, nevnes legat, fond, oppspart egenkapital og arrangementsinntekter.

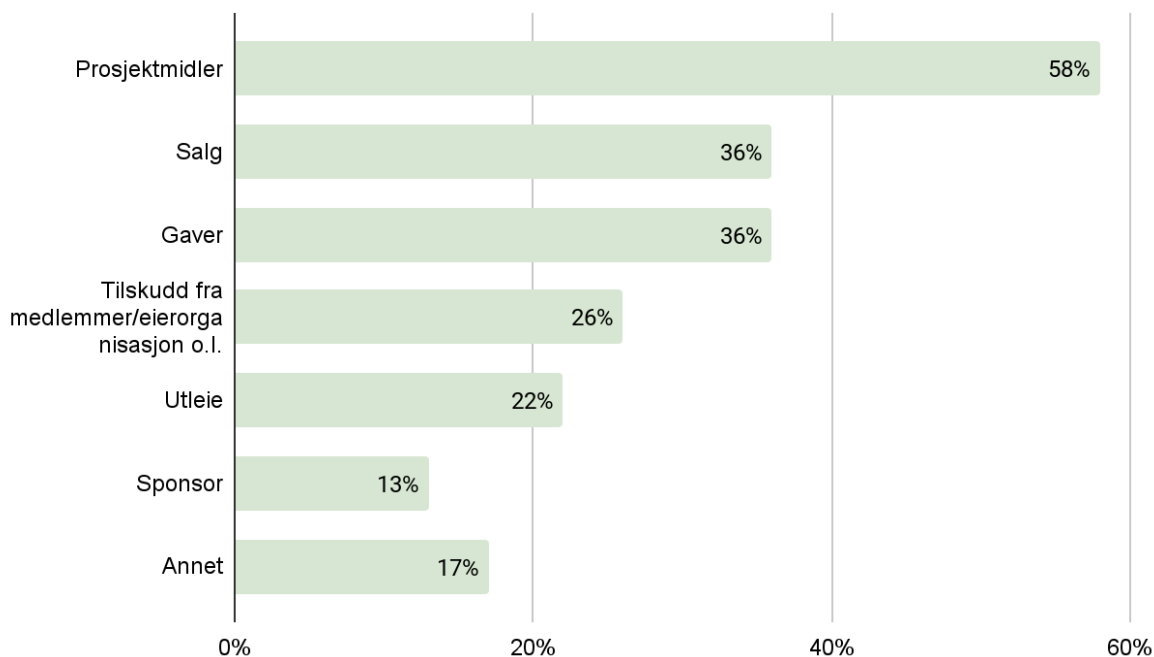
3.8 Hvor mye tilskudd (inkludert øremerket statstilskudd på 480 046 kr.) får du fra kommunen?

3.8.1 Lokalfinansiering fra kommunen i 2023 og 2024

3.9 Hvis kommunen ikke dekker hele den lokale finansieringen (320 031 kr.) - hvor får dere andre midler fra?

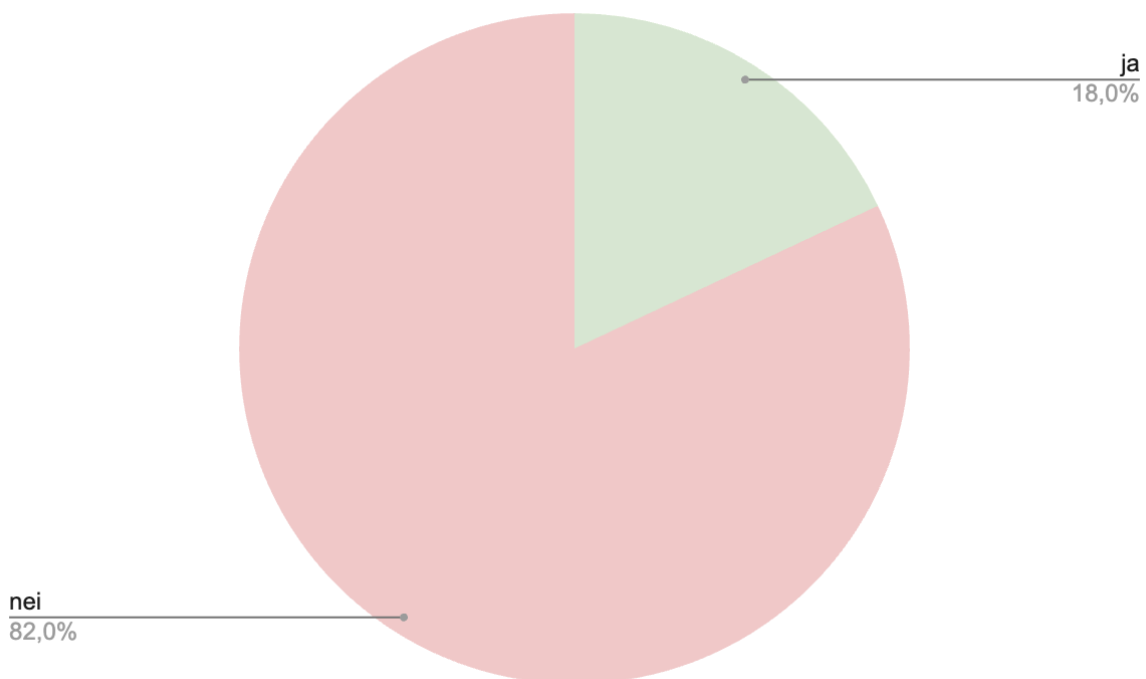

De fleste frivilligsentraler forvalter lokalfinansieringen fra kommunen fritt

I kapittel to så vi at 1 av 4 sentraler sier de opplever press fra kommunen til å gjøre visse oppgaver. I år har vi også spurt om kommunen stiller spesifikke krav til hvordan midler de gir sentralen i lokalfinansiering skal brukes.

18 % av sentralene svarer at kommunen stiller krav til hvordan midlene brukes, men i skildringene om hvilke krav dette er, går det frem at flertallet sikter til samarbeidsavtaler mellom kommunen og sentralen eller de generelle kravene til drift som skisseres i forskriften. Et fåtall skriver at det stilles krav til at midlene skal brukes til konkrete ting som f.eks. TV-aksjonen, aktiviteter, utstyr eller en spesifikk målgruppe.

3.10 Hvis kommunen bidrar med lokal finansiering til drift av sentraler, stiller den samtidig krav om hvordan disse midler skal brukes?

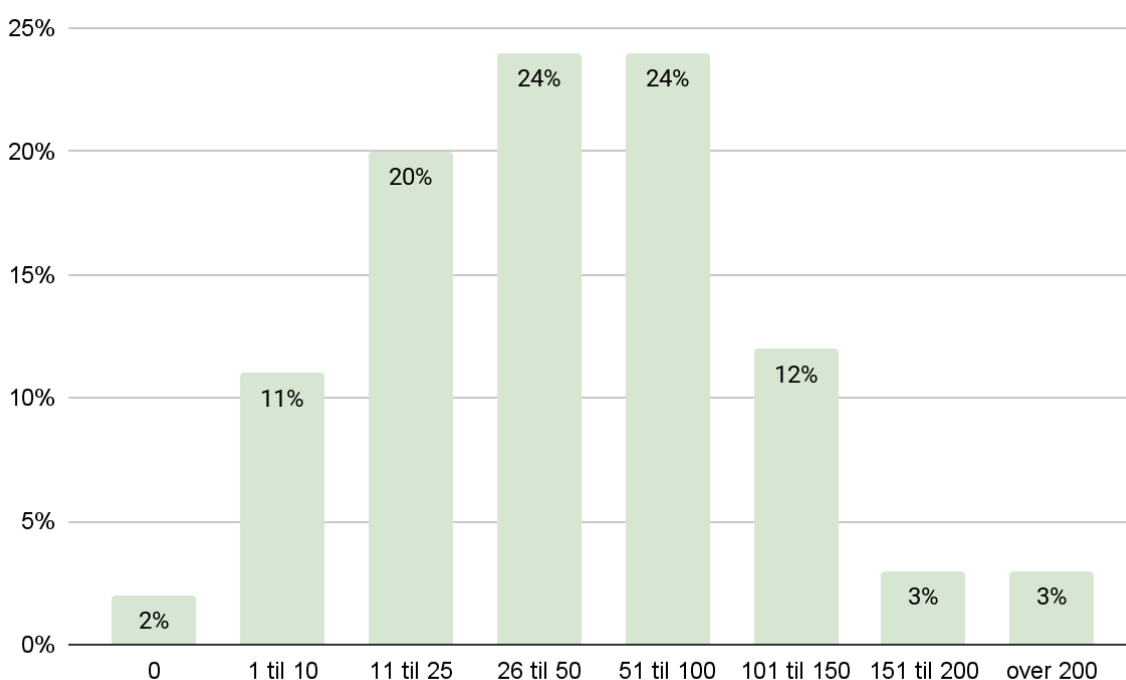
4. Frivillige og aktiviteter

Formålsparagrafen i forskriften sier at *Frivilligsentralene skal stimulere til frivillig innsats, være åpne møteplasser for befolkningen og være et bindeledd mellom kommunen og frivillig sektor.* For å kartlegge hvordan sentralene skaper møteplasser har vi kartlagt hvor mange frivillige de har, aktivitetstilbudet ved sentralene, hvilke målgrupper aktivitetene retter seg mot, og hvilke samarbeidspartnere frivilligsentralen jobber med om tilbudet ved sentralen.

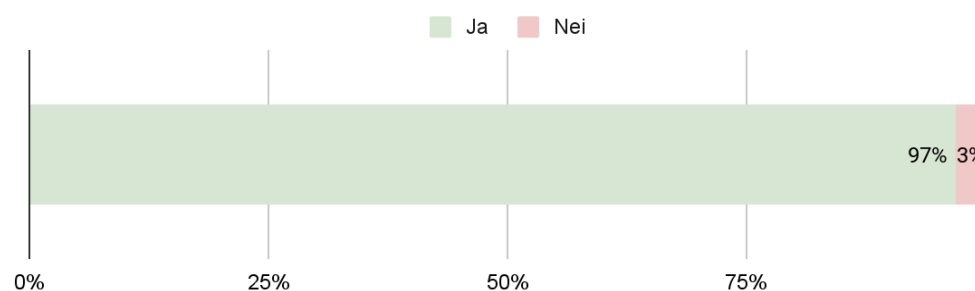
Omtrent alle sentraler har egne frivillige og et aktivitetstilbud

Frivilligsentralene opererer i lokalsamfunn som varierer fra noen få hundre innbyggere til flere hundre tusen. Denne variasjonen ser vi også gjenspeilet i antallet frivillige og aktiviteter ved sentralene. Antallet frivillige ved sentralene strekker seg fra 1 til over 200, og antallet aktiviteter strekker seg fra 1 til over 400 i året. Flertallet av sentralene (7 av 10) har et sted mellom 11 og 100 frivillige, og omtrent alle sentraler har et aktivitetstilbud (97 %).

4.1 Hvor mange aktive frivillige har frivilligsentralen?

4.2 Arrangeres det aktiviteter ved sentralen din, enten i regi av frivilligsentralen, eller av andre?

Alle ideelle sentraler har et aktivitetstilbud

Kun et fåtall av sentralene (3 %) svarer at de ikke har et aktivitetstilbud ved sentralen. Når vi går nærmere inn i eierformen til disse sentralene ser vi at de som svarer nei er kommunale.

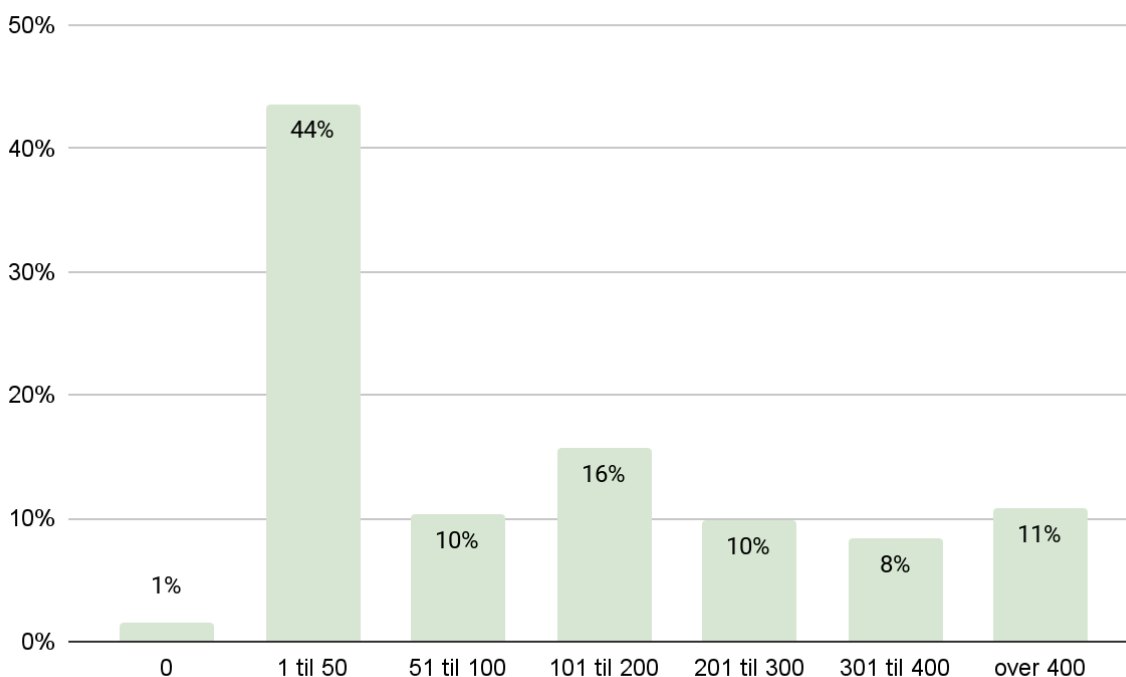
Stor variasjon i aktivitetstilbudet ved sentralene

Som nevnt innledningsvis opererer frivilligsentralene i lokalsamfunn av varierende størrelser, med varierende behov, noe som gjenspeiles i de forskjellige svarene vi får på antall frivillige og aktiviteter. I kartleggingen av antallet aktiviteter sentralen arrangerer alene, spesifiserte vi at et én til én møte f.eks var én aktivitet, samtidig som en aktivitet på sentralen for en større gruppe også var én aktivitet*. En *aktivitet i egen regi* er derfor et tilbud som gis fra sentralen til innbyggere i lokalsamfunnet, det være seg i større eller mindre grupper, inkludert én til én. Mange sentraler tilbyr én til én tjenester i for eksempel helse- og omsorgstjenester.

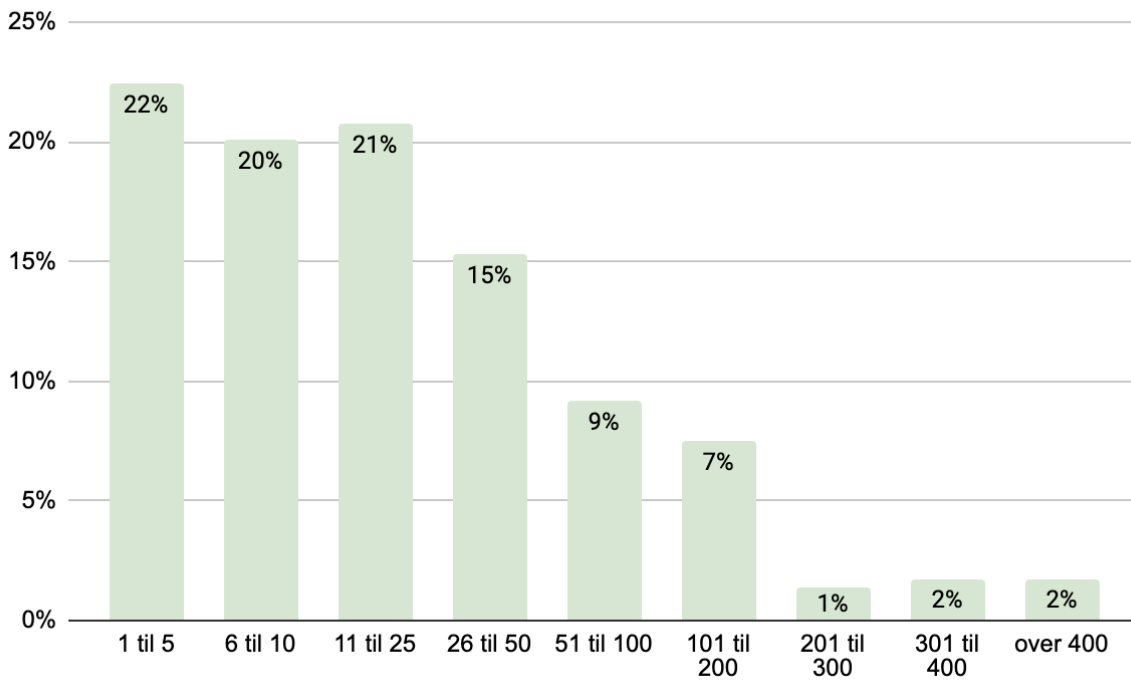
** Det går frem av svarene at enkelte respondenter har tolket "aktivitet" som én type aktivitet, slik at de har registrert én type aktivitet med antallet 1, tross at den gjennomføres ukentlig eller månedlig. Andre igjen har registrert antallet ganger denne aktiviteten gjennomføres. Dette kan forklare noe av variasjonen i svar på antallet aktiviteter.*

I kartleggingen av antallet aktiviteter sentralen arrangerer i samarbeid med andre spesifiserte vi ikke aktivitet på samme måte som over. Svarene viser at alle sentraler samarbeider årlig med andre organisasjoner om å arrangere en eller flere aktiviteter, og 8 av 10 sentraler arrangerer mellom 1 og 50 aktiviteter årlig i samarbeid med andre.

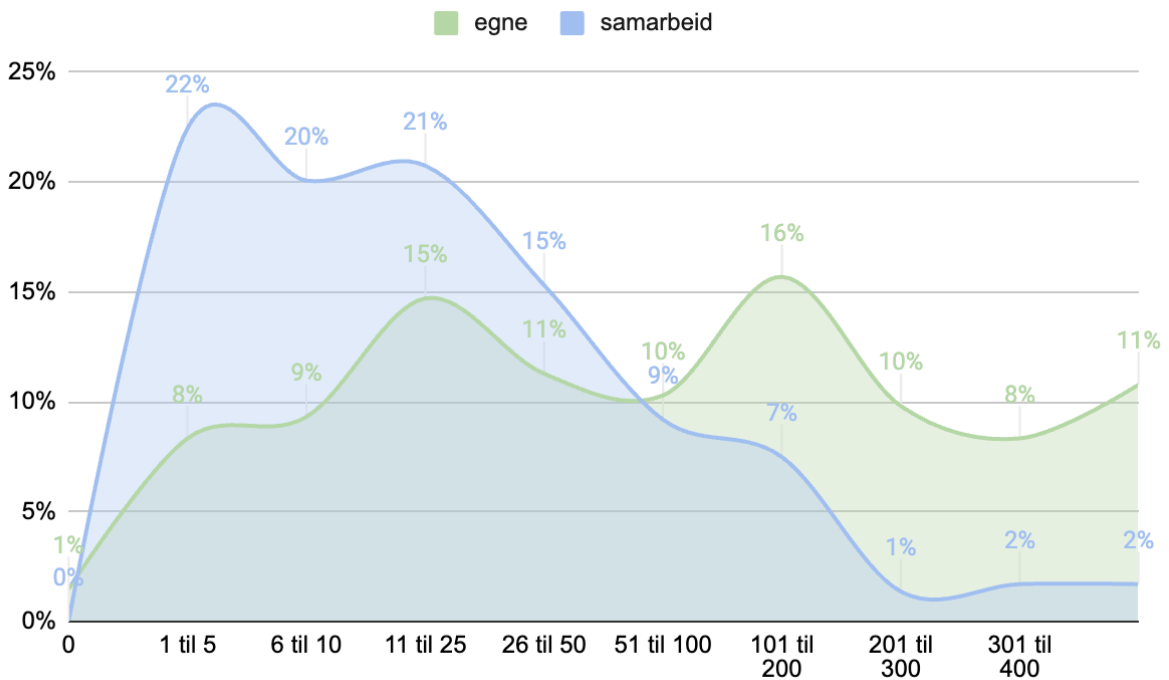
4.3 Egne aktiviteter - cirka hvor mange aktiviteter arrangerer sentralen din i året alene?

4.4 Aktiviteter i samarbeid - cirka hvor mange aktiviteter arrangerer sentralen din i året sammen med andre organisasjoner?

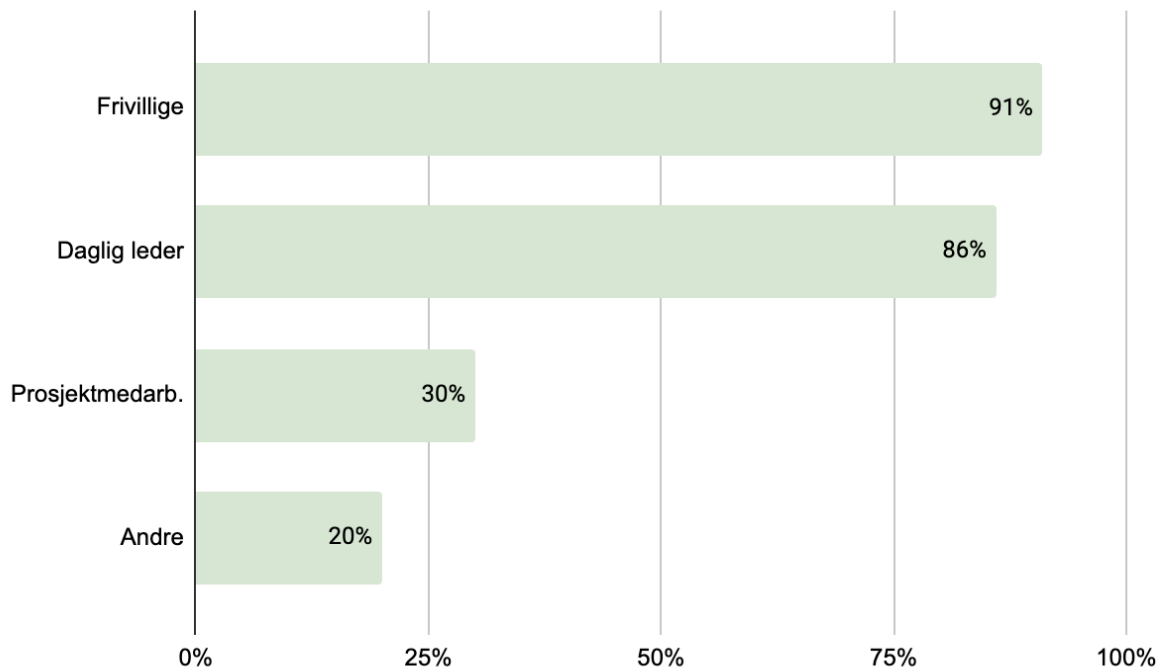

4.4.1 Sammenstilling av sentralenes aktivitetstilbud i egen regi og i samarbeid.

Aktivitetene sentralene arrangerer, både i egen regi og i samarbeid, blir i hovedsak ledet av frivillige eller av daglig leder. Noen har også prosjektmedarbeidere eller andre som leder aktiviteter.

4.3 Hvem leder aktivitetene ved din frivilligsentral?

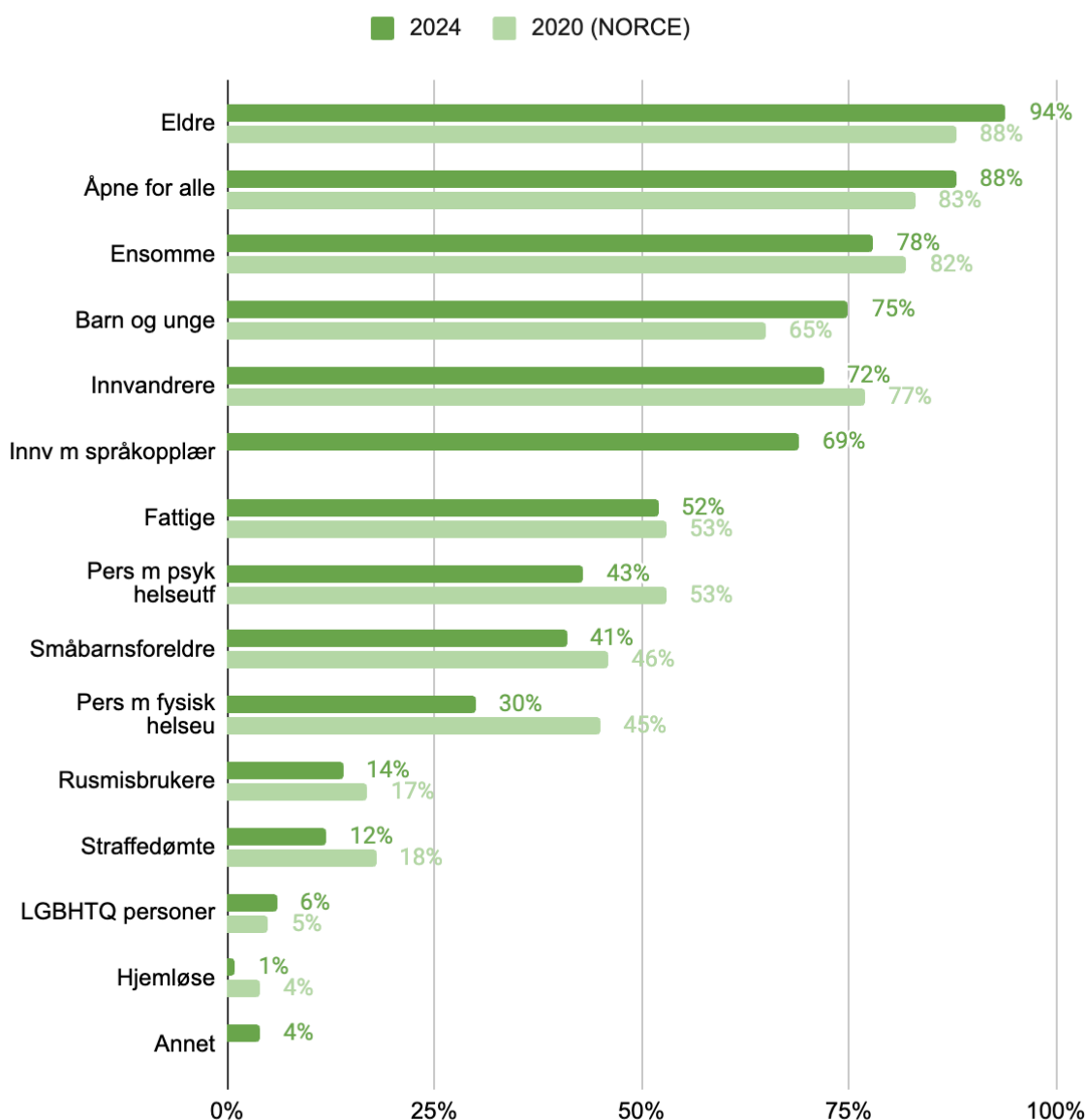

Flere sentraler har et aktivitetstilbud rettet mot barn og unge

I 2020 skrev NORCE rapporten *Frivilligsentralenes kjennetegn og betydning i storbyene* på oppdrag fra KS/Program for storbyrettet forskning¹. I rapporten ble det sett nærmere på hvilke målgrupper frivilligsentralene rettet seg mot (NORCE, 18 - 2020, s. 26). Vi har tatt utgangspunkt i de samme variablene for å se om det har vært endringer i målgruppene til sentralene de siste årene. I modell 4.5 ser du sammenstillingen fra NORCE tallene og resultatene fra 2024.

Vi ser noen positive endringer siden 2020; 10 % flere sentraler arbeider i dag målrettet mot barn og unge, og 5 % flere har et tilbud for eldre og *alle i lokalsamfunnet*. Det er ellers en generell tilbakegang blant aktivitetstilbudet for små grupper i samfunnet.

4.5 Hvilke målgrupper retter aktivitetene seg mot (alle aktiviteter)?

¹ «Frivilligsentralenes kjennetegn og betydning i storbyene» – Eimhjellen, Ivar ; Espegren, Astrid; Dyrnes, Nordø, Åsta; Guribye, Eugene; Nødland, Svein Ingve. NORCE, Norge, Rapport 18 - 2020

Liten tilbakegang i aktivitetstilbudet til marginale grupper i lokalsamfunnet

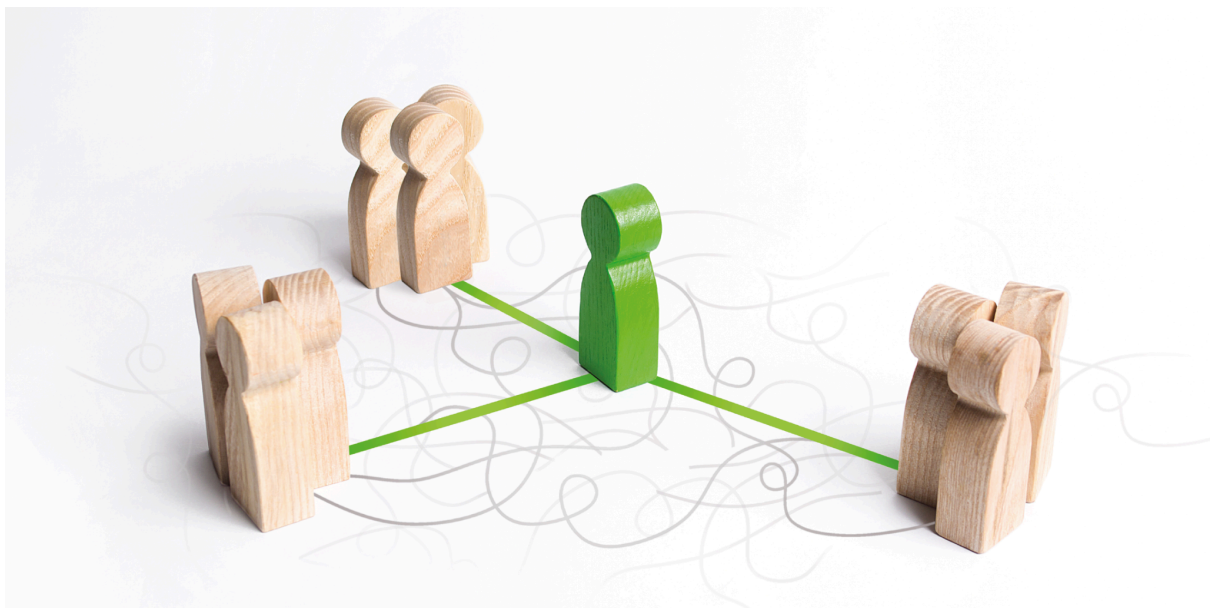
Som det går frem av modell 4.5 på forrige side, er det 10 % færre sentraler som har et tilbud rettet mot dem med psykiske helseutfordringer, og 15 % færre som retter aktivitetene spesifikt mot dem med fysiske helseutfordringer. Samtidig er det en liten tilbakegang på aktivitetstilbudet til straffedømte, rusmisbrukere og hjemløse. Det at vi har fått en stor fremvekst av sentraler de siste fire årene, kan bidra til endringen i tallene. Tallene gjenspeiler ikke nødvendigvis at tilbud som eksisterte i 2020 ikke eksisterer i dag.

Frivilligsentralenes samarbeidspartnere i aktivitetstilbudet

I år har vi spurt frivilligsentralene om hvem i lokalsamfunnene de samarbeider med om målgruppen barn og unge, målgrupper innenfor kategorien inkludering og mangfold, og folkehelse. Disse tre satsingsområdene dekker over de fleste målgruppene vi spurte om sentralen har et aktivitetstilbud til.

Lokalsamfunnene i Norge er forskjellige, og ikke alle har de instansene, organisasjonene eller tilbudene vi skisserer i oversikten under. Dette vil påvirke hvor vidt det blir oppgitt om disse er en samarbeidspartner for sentralen. Oversikten viser likevel hvor bredt frivilligsentralene samarbeider om de ulike målgruppene de skal nå.

Vi har også spurt sentralene om hvilke type aktiviteter de har for de ulike målgruppene. Flere melder tilbake om at en del aktiviteter og tilbud ivaretas av kommunen eller andre organisasjoner, lag og foreninger, og at sentralen der bidrar inn. Aktivitetsoversikten gir et bilde på hvor mange sentraler som selv står for disse ulike aktivitetstilbudene i sine lokalsamfunn.

Samarbeid og aktivitetstilbud innenfor satsingsområdet oppvekst

4.6 Dersom sentralen samarbeider med andre organisasjoner/etater om målgruppen barn og unge, hvem av de følgende samarbeider dere med?

(Målgrupper kan inneholde: barn, ungdom, unge voksne)

Enhet	%	Enhet	%
Ungdomsskole	58%	Natteravnene	26%
Barneskole	46%	VGS	20%
Idrettslag	46%	Barnevern	20%
Ungdomsklubb / Fritidsklubb	45%	Politi	20%
Bibliotek	43%	Andre	19%
Nasjonale organisasjoner i frivillig sektor (DNT, Lions, Røde Kors, o.a.)	42%	Næringsliv	19%
		Musikkorps	13%
Menigheter/kirker	37%	ALLEMED	13%
Ungdomsrådet	36%	Familiekontoret	9%
Helsestasjon / skolehelsetjeneste	34%	Speideren, KFUK-KFUM	8%
Kulturskole	32%	Redd Barna	7%
Barnehage	26%	4H	6%

4.7 Hva slags aktiviteter, tilbud og tjenester for barn og unge gjennomføres ved din sentral?

Aktivitet	%	Aktivitet	%
Ferieaktiviteter	45%	Matutlevering	18%
Utlån av fritidsutstyr, BUA	45%	Leksehjelp	17%
Åpen møteplass	41%	Idrett, fysisk aktivitet (inne)	15%
Ungdomsklubb, fritidsklubb	30%	Gaming	15%
Annet*	29%	Foreldretreff	9%
Natteravnene	25%	Lyttevenn	8%
Aktiviteter for babyer / barsel	24%	Svømmeopplæring	6%
Matservering, matlaging	23%	Selvhjelpsgrupper	2%
Fysisk aktivitet (ute)	19%		

*Under *annet* nevnes bla. julegave-utdeling, generasjonslekene, kreative hobby-aktiviteter, café for og av ungdommer, utlån av lokaler til barnebursdag, teater/drama, filmklubb, barnekor, ferieklubb, halloween og sommerjobb for ungdom.

Samarbeid og aktivitetstilbud innenfor satsingsområdet inkludering og mangfold

4.8 Dersom sentralen samarbeider med andre organisasjoner om målgrupper innenfor paraplyen inkludering og mangfold - hvem av de følgende samarbeider dere med?

(Målgrupper kan inneholde: innvandrere, LGBHTQ+ personer, fattige, straffedømte og/eller rusmisbrukere)

Enhet	%	Enhet	%
Flyktningetjenesten / introduksjonsprogram	66%	Kirkens Bymisjon / Frelsesarmeen / Blå Kors	13%
Bibliotek	51%	Næringsliv	11%
Voksenopplæring	46%	Innbyggertorg	9%
NAV	42%	Miljøtjeneste / rehabilitering	9%
Kulturenhet	40%	Andre	8%
Nasjonale frivillige organisasjoner (som DNT, Lions, Røde Kors, o.a.)	39%	Høyskoler / universitet	7%
Menigheter/kirker/trossamfunn	38%	LGBTQ organisasjoner	4%
Psykisk helsetjeneste	26%	Kristent interkulturelt arbeid	4%
Minoritetsorganisasjoner og råd	15%		

4.9 Hva slags aktiviteter, tilbud og tjenester med fokus på inkludering og mangfold, gjennomføres ved din sentral?

Aktivitet	%	Aktivitet	%
Språktrening/ norsktrening	77%	Matutlevering (matkasse, gratis måltid)	25%
Åpen møteplass	74%	Fysiske aktiviteter innendørs	22%
Matservering, matlaging	43%	Annet*	10%
Arbeidstrening/ Hjelp til å komme i arbeid	37%	Selvhjelpsgrupper	8%
Fysiske aktiviteter utendørs	32%	Svømmeopplæring for voksne	4%
Temakvelder	31%		

*Under *annet* nevnes bla. én til én - tjenester, straffesoning i frivilligsentralen gjennom praktisk arbeid, digital opplæring, kjøring til aktiviteter, kles-utdeling og leksehjelp.

Samarbeid og aktivitetstilbud innenfor satsingsområdet folkehelse

4.10 Dersom sentralen samarbeider med andre organisasjoner om målgruppen senior, eller temaet folkehelse, hvem av de følgende samarbeider dere med?

(Målgruppe kan inneholde: personer med fysisk eller psykisk uhelse, seniorer)

Enhet	%	Enhet	%
Sykehjem / Aldershjem	59%	Barnehage og/eller Skole (barneskole, ungdomsskole, vgs)	21%
Pensjonistforbundet	48%	Bygdekvinnelag	21%
Bibliotek	44%	Nasjonalforeningen for folkehelse	21%
Nasjonale frivillige organisasjoner (Lions, Røde Kors, Bymisjonen o.a.)	38%	Helselaget	21%
Sanitetskvinnene	38%	Historielag	17%
Eldresenter	37%	DNT	16%
Kulturenhet	37%	Livsglede for eldre	15%
Omsorgsbolig	36%	Mental helse	15%
Frisklivssentral	35%	Miljøtjeneste/ Rehabilitering	14%
Menigheter/kirker	34%	Næringsliv	14%
Hjemmetjeneste	33%	Friluftsråd	13%
Seniornett	29%	Andre*	6%
Kreftforening / Demensforening	27%	Folkehelseforeningen	6%
Psykisk helsetjeneste	26%	Bygderåd, velforening	6%
Idrettslag	24%		

4.11 Hvilke av følgende aktiviteter, tilbud og tjenester for voksne og seniorer gjennomføres hos din sentral?

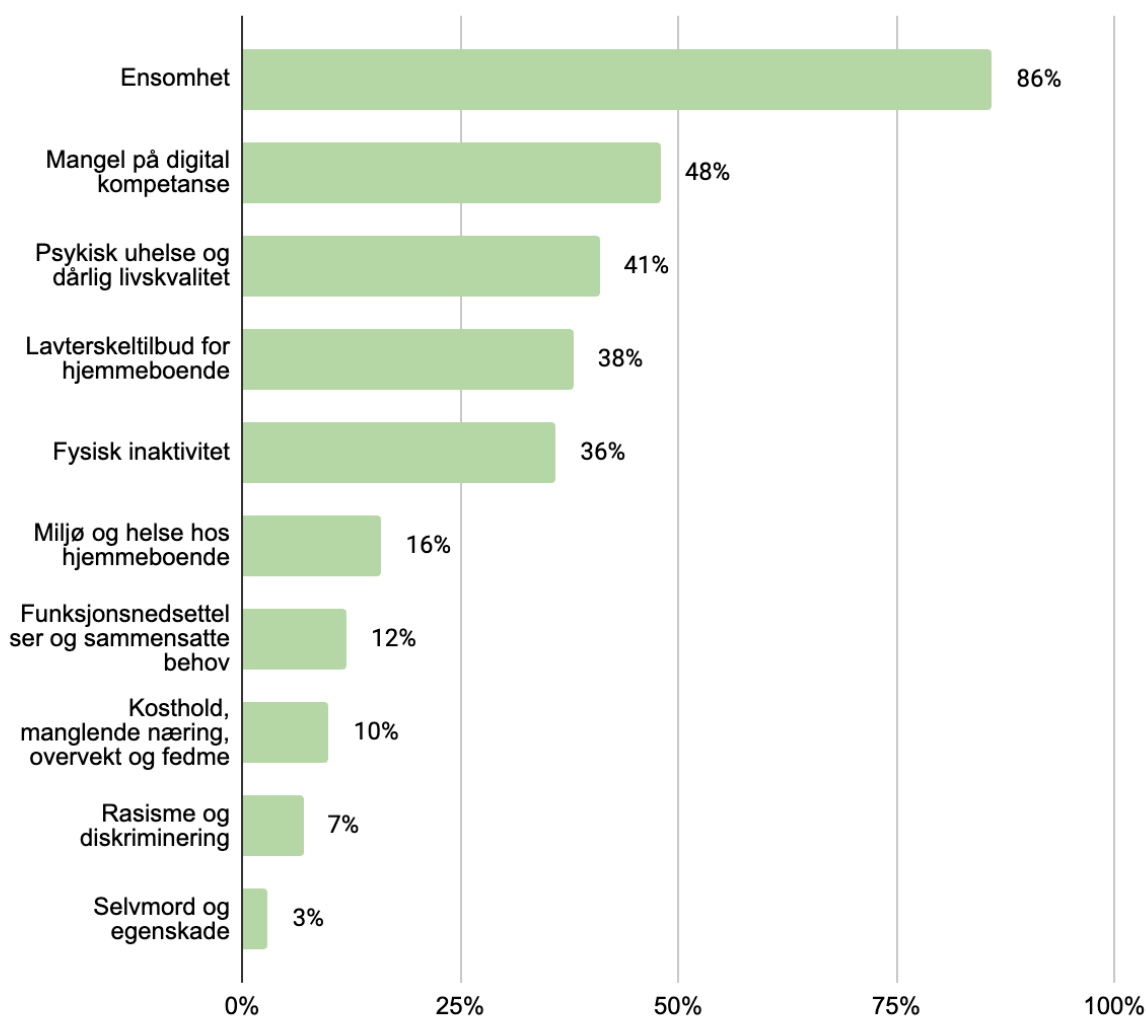
Aktivitet	%	Aktivitet	%
Sosiale møteplasser	94%	Tjenester mot helse og omsorg (sosiale aktiviteter, matkjøring, våketjeneste, praktisk bistand i hjemmet).	33%
Tur og aktivitet (<i>utendørs</i>)	60%	Transport (aktiviteter, helsetjenester)	26%
Hobby-grupper (søm, strikk, maling, kunst, håndverk)	54%	Matutlevering (matkasse, gratis måltid)	26%
En til en hjelp (aktivitetsvenn, følgesvenn)	52%	Samtalegrupper (psykisk og fysisk helse, selvhjelp mm)	13%
Digital opplæring senior	50%	Senior veiledning øvrig	12%
Trening, fysisk aktivitet (innendørs)	45%	Annet*	5%
Matlaging og servering	43%	Beredskap (eks. søk og redning)	4%
Generasjonsmøter (unge og eldre møtes)	36%		

*Under *annet* nevnes bla. Utlånsordning/BUA, juridisk rådgivning, servicekontor, spillkvelder, ledsagertjeneste, reiser med overnatting og sang-grupper.

Folkehelseutfordringer sentralene bidrar til å løse

Med utgangspunkt i Helsedirektoratets rapport *Folkehelse i et livsløpsperspektiv - Helsedirektoratets innspill til folkehelsemeldingen*² (2022) og *Folkehelsemeldinga*³ (2022-2023), som tar for seg utfordringsbildet fra barn til senior, har vi spurt sentralene om hvilke utfordringer de opplever er mest aktuelle i deres lokalsamfunn. Ved å introdusere en slik kartlegging i årets undersøkelse legger vi til rette for å kunne følge med på hvordan folkehelseutfordringsbildet endres over tid.

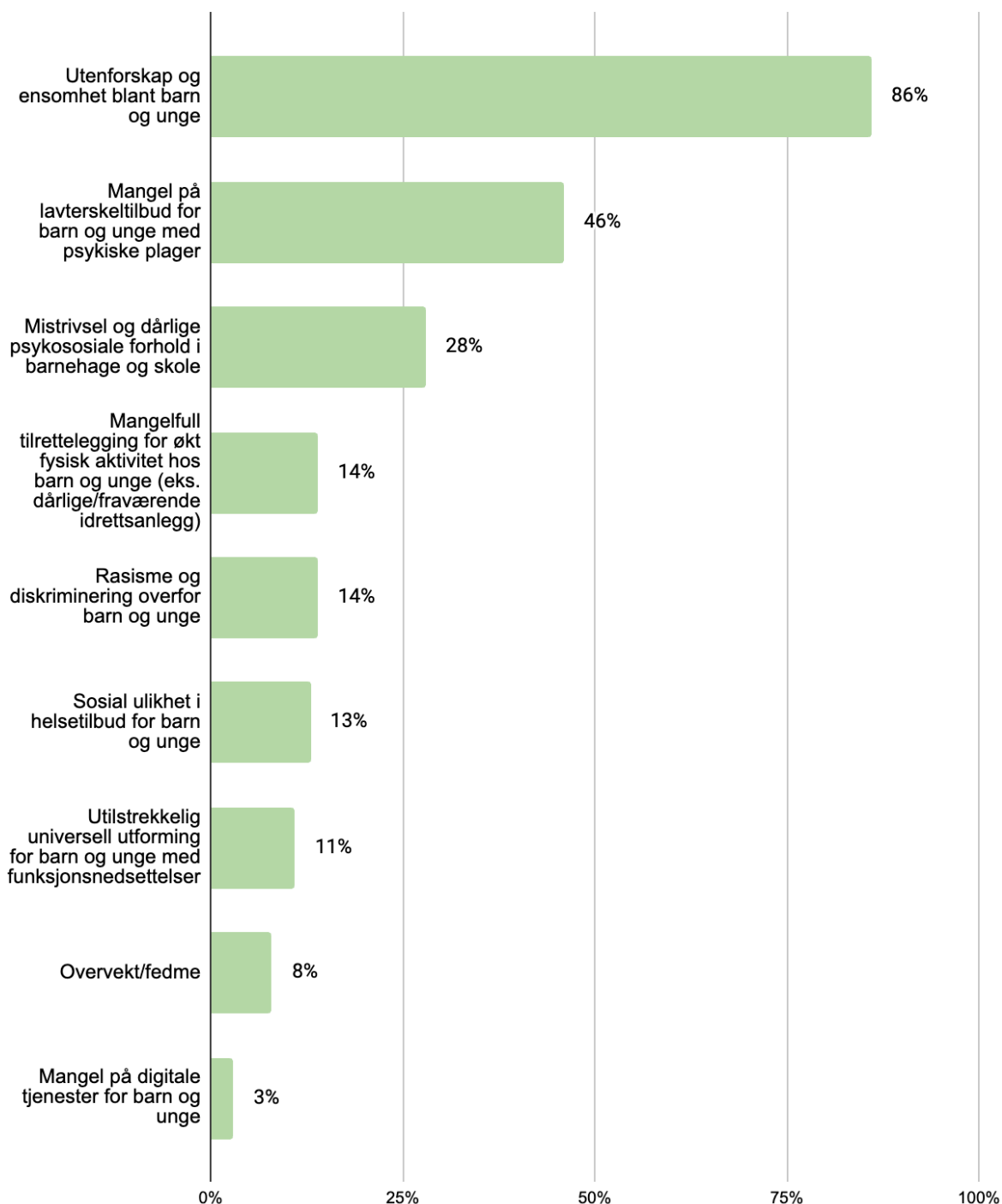
4.12 I lokalsamfunnene er frivilligsentralene med på å løse ulike samfunnsutfordringer. Hvilke av disse folkehelseutfordringene har du inntrykk av gjelder mest i deres lokalsamfunn? (Velg inntil 3 alternativer)

² Helsedirektoratet (2022). *Folkehelse i et livsløpsperspektiv - Helsedirektoratets innspill til ny folkehelsemelding* [nettdokument]. Oslo: Helsedirektoratet (11. mars 2022). Tilgjengelig fra <https://www.helsedirektoratet.no/rapporter/folkehelse-i-et-livsløpsperspektiv-helsedirektoratets-innspill-til-ny-folkehelsemelding>

³ Meld. St. 15 (2022–2023) *Folkehelsemeldinga*— Nasjonal strategi for utjamning av sosiale helseforskjellar. Helse- og omsorgsdepartementet. [<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-15-20222023/id2969572/?ch=1>]

4.13 I lokalsamfunnene er frivilligsentralene med på å løse ulike samfunnsutfordringer. Hvilke av disse folkehelseutfordringene knyttet til **barn og unge**, har du inntrykk av gjelder mest i deres lokalsamfunn? (Velg inntil 3 alternativer)

møte
mellom
mennesker

Kontakt oss

Norges Frivilligsentraler (NFS)
Markens gate 35
4612 Kristiansand S

post@norgesfrivilligsentraler.no
+47 406 21 900

Norges Frivilligsentraler (NFS) er
interesseorganisasjon og ressurscenter
for frivilligsentralene i Norge